

VERKTYGSLÅDA

för kreativitet, nya perspektiv och samarbete

Linda Johansson & Max Kleijberg

**Karolinska
Institutet**

VERKTYGSLÅDA

för kreativitet, nya perspektiv och samarbete

Linda Johansson & Max Kleijberg

Unit for Bioentrepreneurship (UBE) är en enhet vid Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME), Karolinska Institutet (KI). UBE utmanar traditionella sätt att tänka och förbereder yrkesverksamma inom hälso- och sjukvårdsområdet att hantera det oförutsedda. UBE är den akademiska enheten inom KI:s innovationssystem som utvecklar och levererar utbildning, forskning samt projekt med fokus på entreprenörskap inom akademi, industri och samhället i stort. Som namnet antyder finns en stark koppling till life science, där vi vill bidra till att utveckla och driva befintliga företag framåt men även uppmuntra till innovativa lösningar och nya verksamheter.

På UBE finns lång erfarenhet av att arbeta med stöd från och tillsammans med Tillväxtverket. Projekten KI 2.0 och KI 2.1 har drivits med finansiering från Tillväxtverket samt Utbildningsstyrelsen och Innovationskontoret på KI. Ett regeringsbeslut från 2007 (S2007/11029/HS) fastställer att entreprenörskap ska främjas inom vård- och omsorgsutbildningar.

För mer information om projekten, vänligen kontakta projektledare
Linda Johansson l.johansson@ki.se

Detta material finns även tillgängligt för utskrift på nätet. Vi har valt att skydda detta verk enligt en Creative Commons-licens (erkännande icke-kommersiell: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.5/se/>). Enligt denna licens står det dig fritt att kopiera och vidare distribuera materialet oavsett medium eller format. Du får även bearbeta, transformera och bygga vidare på det. Villkoren är att du ger författarna ett korrekt erkännande och att du inte använder materialet i kommersiellt syfte.

ISBN: 978-91-639-0119-5

© Författarna och Unit for Bioentrepreneurship, Karolinska Institutet 2015
ki.se/bioentrepreneurship

Layout, illustrationer och bilder: Max Kleijberg
Tryck: Eprint AB 2015

VI HAR FÅTT STÖD AV
**TILLVÄXT
VERKET**

Välkommen!

Hej och välkommen till verktygslådan! Vi som skriver detta heter Linda och Max. Vi har skapat det här materialet för dig. Det är till dig vi kommer att prata när vi beskriver den process som har hjälpt oss forma verktygslådan och fylla den med innehåll. Vi tänker oss att du är lärare, eller student, eller kanske helt enkelt en person som är intresserad av lärande.

Oavsett vem du är, så är den här verktygslådan fylld med verktyg som du kan använda för att ta dig an problem och utmaningar på ett kreativt sätt. Verktygen hjälper dig även att upptäcka nya perspektiv på ditt eget arbete och att samarbeta med människor med andra kompetenser. Du får använda verktygen precis så som du själv finner värdefullt. Är det något du inte gillar eller något du tror kan göras bättre i en viss övning? Bra! Gör då på det sätt som känns bäst för dig. Testa och testa igen.

Vi använder dessa verktyg själva i vårt arbete. Vissa har vi utvecklat själva, andra finns redan, t.ex. brainstorm och bikupa. Genom att ge övningarna andra namn, knyter de an till hur vi arbetar med dem, på ett kreativt och lekfullt sätt.

Vi använder verktygen i vårt arbete med att öka den entreprenöriella medvetenheten hos lärare, studenter och ledning på KI. Eftersom vi kommer att prata en hel del om entreprenörskap, vill vi påpeka att du inte alls behöver arbeta med just entreprenörskap för att använda verktygen. Entreprenörskap är "det där" som får idéer och uppfinningar att faktiskt bli innovationer, alltså nya lösningar som skapar värde för människor. Vi har genom olika projekt och processer landat i vad entreprenörskap betyder för oss här på KI, själva kärnan. På KI handlar entreprenörskapet om att konstant hjälpa till att förbättra hälso- och sjukvården och att skapa mervärde i samhället. Det handlar också om att skapa arbetstillfällen genom att se till vad varje individ faktiskt vill göra med sin kunskap. Vi kommer tillbaka till detta lite längre fram i texten.

Det finns många olika definitioner på entreprenörskap och vi kommer inte att ge dig ytterligare en. Det vi vill göra är att sätta verktygslådan i ett sammanhang och dela med oss av historien bakom den. Entreprenörskapet och verktygen är en del av den resan.

Du kan också ladda ner verktygslådan och de olika verktygen här: ki.se/bioentrepreneurship

Linda Johansson & Max Kleijberg

Innan du börjar använda verktygslådan

Hur hamnade vi här?

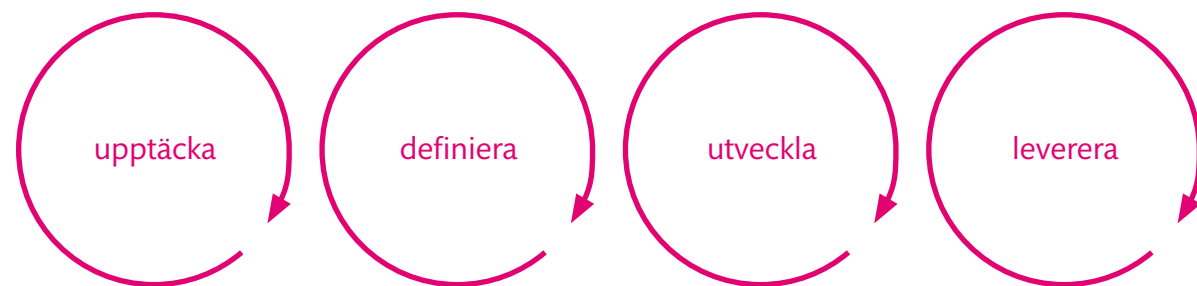
UBE har under drygt 10 år utvecklat och bedrivit kurser inom både grundutbildning och forskarutbildning. Under dessa år har även flera externt finansierade projekt syftat till att väcka bredare intresse för entreprenörskap på KI. Projekten har gått från fokus på studenter och deras intressen och behov, till att beskriva alternativa karriärvägar och att fokusera på lärare och entreprenöriellt lärande. Med kunskap och erfarenhet från dessa projekt fick UBE 2011 möjlighet att driva ett arbete med strategiskt fokus. Från enskilda satsningar till strategi.

Det finns många anledningar till att entreprenörskap ska uppmärksammas och vara en del i högre utbildning. Sedan 2009 finns en regeringsstrategi som säger att entreprenörskap ska "löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet" (Regeringen, 2009). På samma sätt beskriver KI:s Strategi 2018 att vi behöver "integrera undervisning om innovationer, nya arbetssätt och entreprenörskap i våra utbildningar på samtliga nivåer" (KI, 2014).

Denna verktygslåda har formats under många års arbete med entreprenörskap och utbildning. Framför allt är den en produkt av två projekt: KI 2.0 och KI 2.1. Båda projekten syftade till att implementera entreprenörskap i KI:s utbildningar. KI 2.0 påbörjades 2011 och avslutades 2014 och fokuserade på att involvera lärare, studenter och andra intressenter från elva av KI:s grundutbildningsprogram. Fokus i KI 2.1 var att fortsätta implementeringen av entreprenörskap genom att involvera KI:s ledning, centralt och på institutionsnivå. Projektet pågick 2014-2015.

Processen

KI 2.0-projektet följde en process inspirerad av Design Thinking (Brown, 2008). Design Thinking är en metod för innovation och entreprenörskap med brukarens behov i fokus. Man arbetar cykliskt i fyra steg; upptäcka, definiera, utveckla och leverera. Resultat från varje steg fungerar som bidrag till nästa. Dessa cykler fortsätter tills önskat resultat är uppnått.

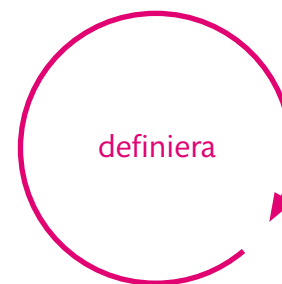
Inom Design Thinking är erfarenheter från personer med olika bakgrund centralt. Därför var det viktigt för oss att samla personer med olika perspektiv på de professioner som utbildas på KI. På varje medverkande grundutbildningsprogram skapades arbetsgrupper med lärare, studenter, alumner, fackliga representanter och yrkesverksamma. De yrkesverksamma var anställda eller egenföretagare. Vissa arbetade inom landstinget och andra privat. På så sätt fick vi både det interna och det externa perspektivet på entreprenörskapsbegreppet.

Grundutbildningsprogrammen och respektive arbetsgrupp gick igenom processen som beskrivs i bilden ovan genom fyra workshops. Resultatet från en övning användes för att bidra till nästa steg och slutligen till utveckling av strategi för varje grundutbildningsprogram. På nästa sida berättar vi vad vi fokuserade på i vår process.

Den första workshopen inleddes med att låta deltagarna dela med sig av sina tankar och känslor kring entreprenörskap som begrepp. Vad betyder entreprenörskap för till exempel en tandläkare eller en arbetsterapeut? Deltagarna i varje arbetsgrupp landade i en gemensam uppfattning om vad entreprenörskap innebär. Därefter tittade de närmare på befintliga karriärvägar för sina professioner och diskuterade vilka exempel som faktiskt tas upp idag.

I verktygslådan hittar du övningar som hjälper dig att upptäcka nya saker inom ett ämnesområde, inför starten av ett projekt eller i en kurs. Vad är det du vill upptäcka?

Utifrån den gemensamma uppfattningen om vad entreprenörskap innebär från den första workshopen, tittade arbetsgrupperna närmare på sina respektive utbildningsplaner. Uppgiften var att identifiera inslag som redan finns idag och framtida möjligheter för entreprenörskap och kreativitet. Deltagarna fick använda ett verktyg där styrkor, svagheter, möjligheter och hot lyftes fram (SWOT-analys). Analysen resulterade i ett antal behov för grundutbildningsprogrammen att arbeta vidare med.

Verktögen som vi ger exempel på i den här fasen hjälper dig att ringa in och precisera tankar och behov. Vad behöver du definiera för att komma vidare i ditt arbete?

Behoven från den andra workshopen låg till grund för en diskussion som resulterade i en lista med möjliga lösningar.

Verktygslådan innehåller även verktyg som kan användas för att bygga vidare på sådant som du redan känner till. Vad är det du vill utveckla och jobba vidare med?

Fokus för den fjärde och sista workshopen var att paketera lösningarna från den tredje workshopen. Lösningarna prioriterades och de mest intressanta bröts ner i mindre steg för att klargöra syfte, handling och ansvar. Det här underlaget användes sedan som material till strategiska handlingsplaner för respektive grundutbildningsprogram. Handlingsplanerna syftade till att jobba vidare med entreprenörskapsbegreppet.

Leveransen av resultat eller en slutprodukt är viktig för att avsluta ett projekt eller en uppgift. Du hittar verktyg i verktygslådan som hjälper dig med detta. Vad är det du ska leverera och på vilket sätt ska du göra det?

Vad är kärnan?

Den inledande frågan ”Vad är entreprenörskap?” som alla arbetsgrupper fick svara på, var starten på många, långa och intressanta diskussioner kring vad begreppet innebär för oss här på KI. Det var viktigt att medvetandegöra vad begreppet väcker i oss, för att kunna jobba vidare med det och göra den entreprenöriella andan till en del av hur vi förhåller oss till lärande och framtiden. Att redogöra för alla dessa tankar och diskussioner finns det inte utrymme för här, men vi kan dela med oss av den kärna som arbetsgrupperna enades kring. Vad är kärnan i entreprenörskapsbegreppet för oss här på KI? Entreprenörskap på KI handlar om att:

- bidra till bättre hälso- och sjukvård
- ge och skapa arbete
- skapa mervärde i samhället

Vi vill alltså vara med och bidra till att utveckla hälso- och sjukvården så att den på bästa möjliga sätt stöttar de människor som behöver hjälp. Vi vill vara med och bidra till att arbetstillfällen skapas, oavsett om de innebär anställning eller eget företagande som driftsform. Vi vill skapa värde för våra medmänniskor och för oss själva, genom att stötta våra studenter och lärare att arbeta med det de brinner för. Detta kräver högt i tak, ett öppet förhållningssätt till nya idéer och möjligheter att vara kreativ.

Vilka behov har vi?

För att göra detta finns det ett antal behov som vi behöver arbeta med inom KI. Vi behöver bli bättre på att marknadsföra oss, vår kunskap och vad vi faktiskt kan bidra med i samhället. Om du tydligt kan förklara för andra vad du kan så blir det lättare att visa på hur du kan skapa värde med ditt arbete. Vi behöver också arbeta med självkänslan hos vissa professioner. Att tala för sig själv och sin kunskap kräver att vi tror på oss själva. Alla professioner är lika viktiga och bidrar lika mycket till samhällets utveckling och folkhälsa. Vi behöver varandra för att skapa en helhet.

En annan aspekt som vi behöver arbeta med är den verksamhetsförlagda utbildning som våra studenter genomför, det som ibland kallas för praktik. Här hamnar studenterna ofta i en traditionell roll. Tänk om vi skulle våga öppna upp här och skapa möjligheter för studenterna att använda sin kunskap på helt nya områden? Tänk dig en tandhygieniststudent som praktiserar några veckor hos en godistillverkare eller en arbetsterapeutstudent som får jobba med ett ergonomiprojekt på en arkitektbyrå. Den kunskap vi har kan användas inom andra områden än bara hälso- och sjukvården. Detta skulle dessutom visa på fler karriärvägar, vilket är ytterligare ett behov som finns inom alla utbildningsprogram på KI.

För att möta dessa behov krävs kompetensutveckling för våra lärare och tid för dem att diskutera, utvecklas, utbyta erfarenheter och lära nytt. Vi behöver också mötesplatser, rum att mötas och arbeta tillsammans i. Vi behöver kunna samarbeta inom vår egen organisation. Men att arbeta över professionsgränserna är inte alltid lätt, av många olika anledningar. Ofta arbetar vi på olika ställen, beroende på vilken profession vi tillhör, vilket innebär att vi kanske inte får möjlighet att träffas och upptäcka nya kreativa sätt att samarbeta. Olika professioner använder dessutom olika metoder och ibland kan det kännas som om vi talar olika språk. Det är lätt att missförstå varandra. Ibland behöver vi hjälp för att mötas och förstå varandra istället.

Vi vill med verktyglådan bidra till att uppfylla de behov som har identifierats i vår process. Vissa verktyg har vi lånat från andra yrkesområden och använt i vårt eget arbete. Andra har vi utvecklat själva. Vi uppmuntrar dig att använda dem i ditt dagliga arbete, oavsett om du är student, lärare, forskare, administratör eller chef.

Världen förändras konstant. Det enda vi vet med säkerhet är att vi inte vet hur framtidens arbetsmarknad kommer att se ut. Därför måste vi rusta studenter, lärare och vårt utbildningssystem att vara så flexibla som möjligt. Bara för att du utbildar dig till sjuksköterska så kanske du inte alltid kommer att arbeta i en traditionell roll på ett sjukhus. Du kanske har helt andra tankar och idéer om hur din kunskap kan användas. Om vi vågar vara öppna och se möjligheter istället för att falla tillbaka på hur det alltid har varit, så har vi större förutsättningar att utveckla ett hållbart utbildningssystem. Nya utmaningar i vårt samhälle kräver nya och kreativa lösningar. Verktygen i verktyglådan erbjuder dig enkla sätt att ta dig an utmaningarna. Hitta din kreativitet och upptäck hur du kan vara med och bidra till att utveckla hälso- och sjukvården, samhället i stort och dig själv. Skapa värde!

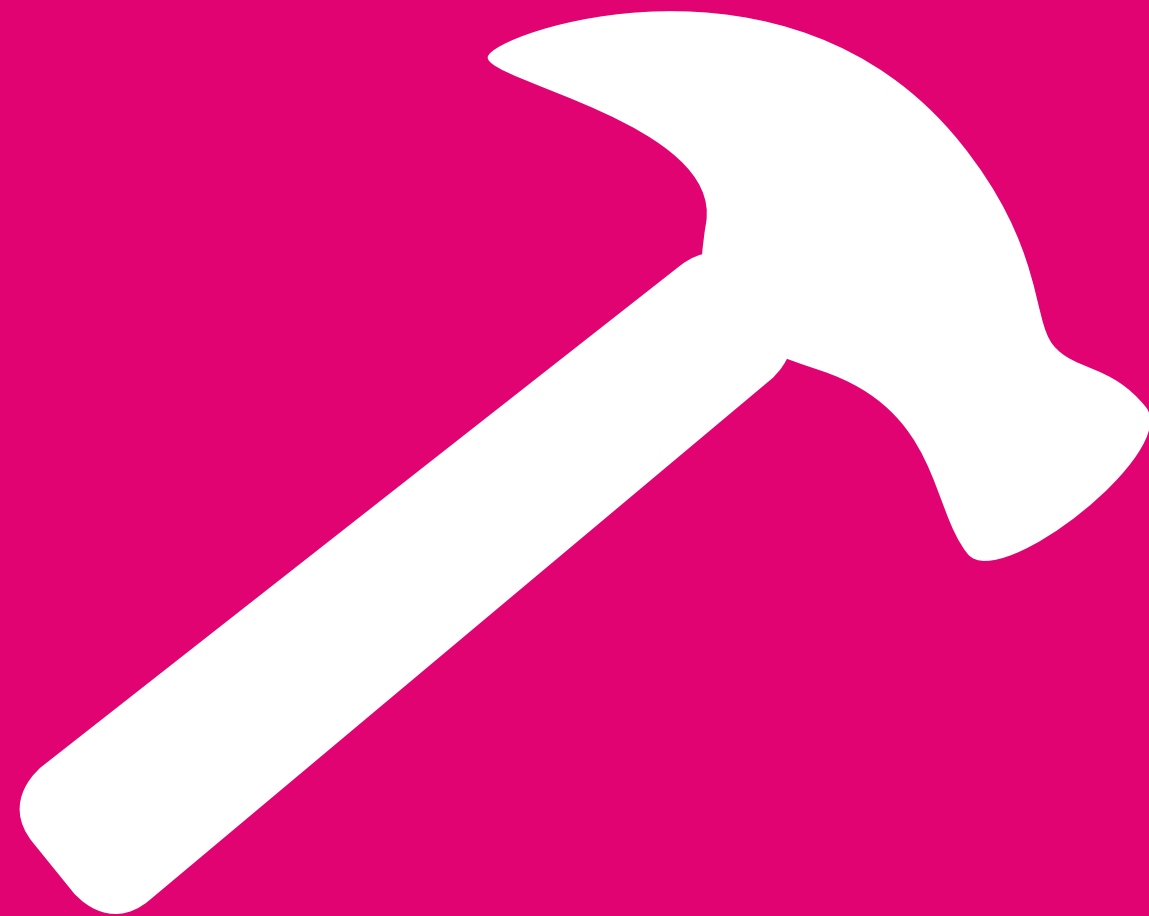

Behöver världen ytterligare en verktyglåda? Det beror helt och hållet på hur vi ser på saken. Vi tycker att KI behöver det, eftersom det är en stor, komplex organisation med olika behov beroende på var du verkar. Under vårt arbete med projekten KI 2.0 och KI 2.1, som båda syftar till att implementera entreprenörskap i KI:s grundutbildningsprogram, ser vi behovet av mötesplatser, att lära av varandra och tid att reflektera över det vi gör. Verktyglådan kan vara ett sätt för människor att mötas. Samla dina kollegor, dina vänner eller människor som ska jobba tillsammans i framtiden, välj de övningar som passar för just er uppgift eller ert projekt.

Det du läser här är inte hugget i sten. Använd verktygen som utgångspunkt, bygg på eller plocka bort så att de fyller sin funktion för dig. Sök på nätet och hitta mer information. Var kreativ! Formatet är tänkt att hålla över tid och att det ska vara tillgängligt för alla, oavsett om du har en dator eller inte. Tanken är också att du ska kunna använda verktygen med enkla hjälpmedel. Plocka fram pennor, block och papper. Du kan också hitta verktyglådan på nätet. Här kan du skriva ut verktygen och arbetsbladen. Länken hittar du på UBE:s hemsida: ki.se/bioentrepreneurship

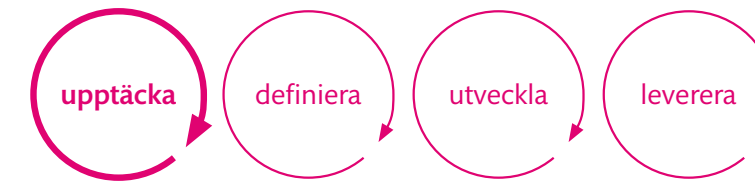
Referenser

- Brown, T. (2008). Design Thinking. *Harvard Business Review*, 86(6), 84-92.
- Karolinska Institutet. (2014). *Strategi 2018 – Färdplan för Karolinska Institutet 2014-2018*. Hämtad från http://ki.se/sites/default/files/fullangd_strategi2018.pdf
- Regeringen. (2009). *Strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet*. Hämtad från <http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2009/05/strategi-for-entreprenorskap-inom-utbildningsområdet/>

Hur fungerar verktygslådan?

I verktygslådan finns verktyg för varje stadium i Design Thinking-processen. Vi har organiserat verktygen så att du ska kunna se i vilket stadium de är mest användningsbara. Vissa verktyg kan användas på olika ställen i processen, beroende på vad syftet med ditt arbete eller ditt projekt är.

Det här exemplet visar att verktyget kan användas i "Upptäcka"-stadiet.

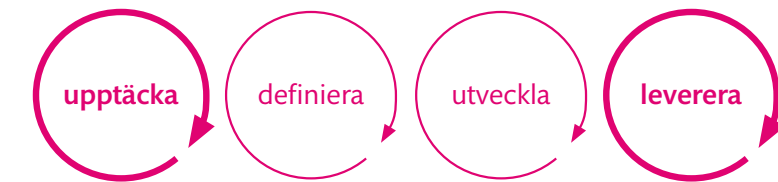
Vissa verktyg kräver arbetsblad och dessa finner du längst bak i materialet. Den här symbolen visar att det finns ett arbetsblad kopplat till verktyget.

Den här symbolen visar att verktyget kan användas individuellt.

Den här symbolen visar att verktyget kan användas i grupp.

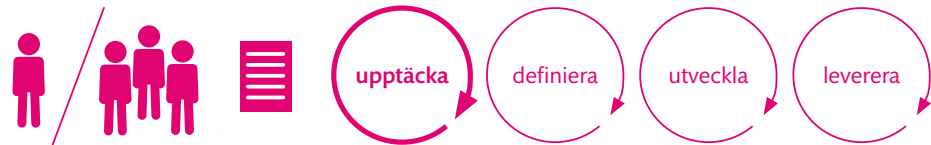

Det här exemplet visar att verktyget kan användas både individuellt och i grupp och att det fungerar i "Upptäcka"- och "Leverera"-stadierna av processen. Det visar också att det finns ett arbetsblad kopplat till verktyget.

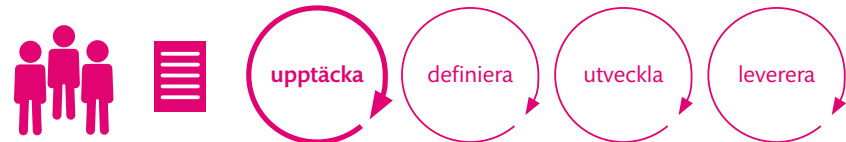
1 Trassla till det och hitta kopplingar

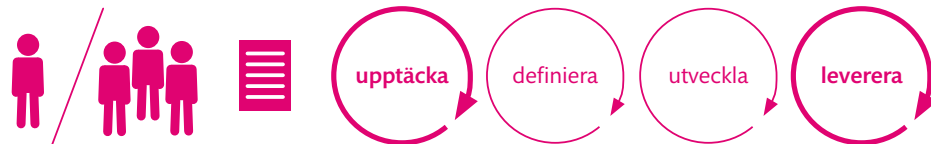
2 Styrkan sitter i olikheterna

3 Cirkulär kreativitet

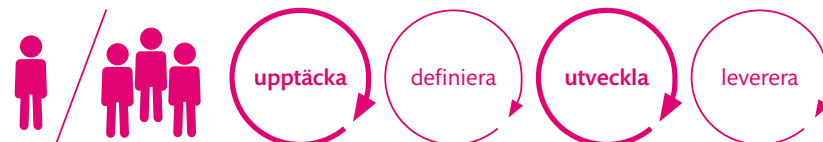
4 Analysera mera

5 Alla vi bin i bikupan

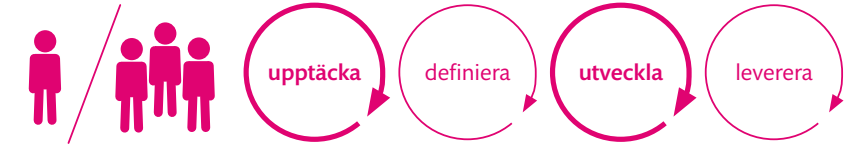
6 Hela hjärnan stormar

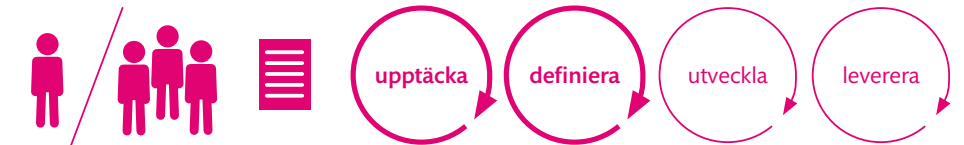
7 Hitta ditt drömjobb

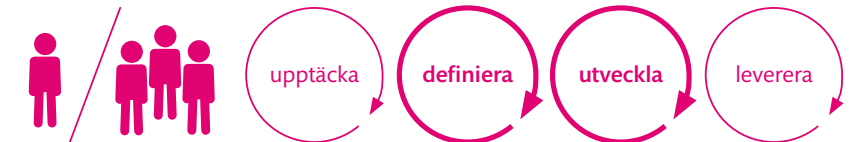
8 Rumstera om i rummet

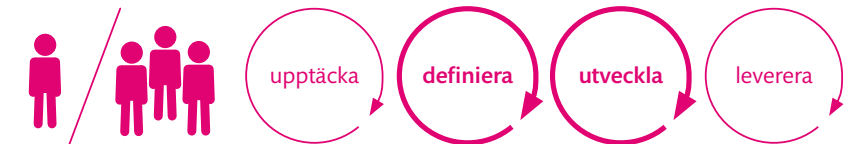
9 Zooma in, zooma ut

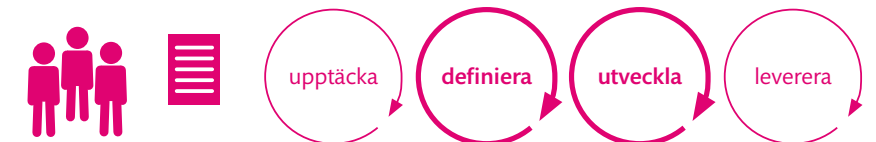
10 "Tänk om..."

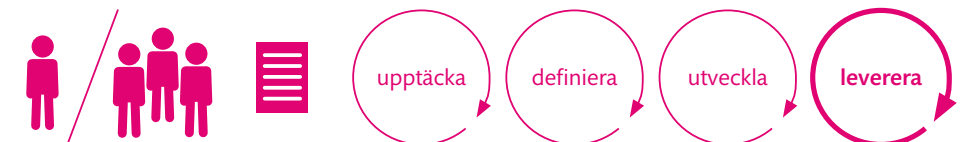
11 Tänk tvärtom

12 Många hjärnor, flera lösningar

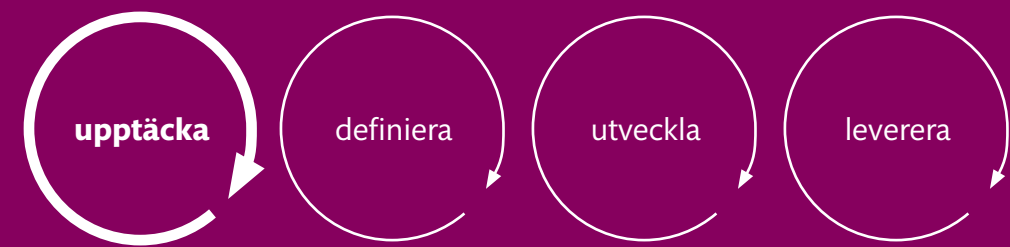
13 Få saker gjorda

Arbetsblad och exempel

1 Trassla till det och hitta kopplingar

Vad?

Det här är ett verktyg som hjälper till att kicka igång en grupp. Det ger personerna i gruppen en chans att lära känna varandra och hitta (ibland) överraskande länkar mellan tidigare främlingar. Med hjälp av denna övning visualiseras kopplingar och länkar i en grupp på ett tydligt sätt.

Tid?

15-20 minuter.

Varför?

Alla är länkade och kopplade till varandra på något sätt. Oavsett hur specialiserat ditt arbete är, finns det alltid länkar till andra. Du kanske bara inte har sett eller förstått det själv ännu. Att trassla till det (bokstavligen) kan också bygga en starkare och mer sammansvetsad grupp genom att varje deltagare får berätta om sig själv, leta samarbetsmöjligheter med andra och sätta in sitt eget arbete i ett större perspektiv. Ju trassligare, desto bättre.

Vad behövs?

Vi rekommenderar grupper om 6-8 personer. Om det är en stor grupp du arbetar med och många mindre grupper behöver skapas, är det bra om ni är två personer som hjälps åt. Ge varje liten grupp ett garnnystan (olika färg till varje grupp, minst 50 meter långt). Garnet kommer att representera länkarna som finns mellan personerna i gruppen. Se till att det finns tillräckligt med utrymme för varje grupp att antingen sitta eller stå i ring. Ta bort alla bord.

Hur?

1. Bjud in deltagarna att stå eller sitta i cirkelformade grupper.

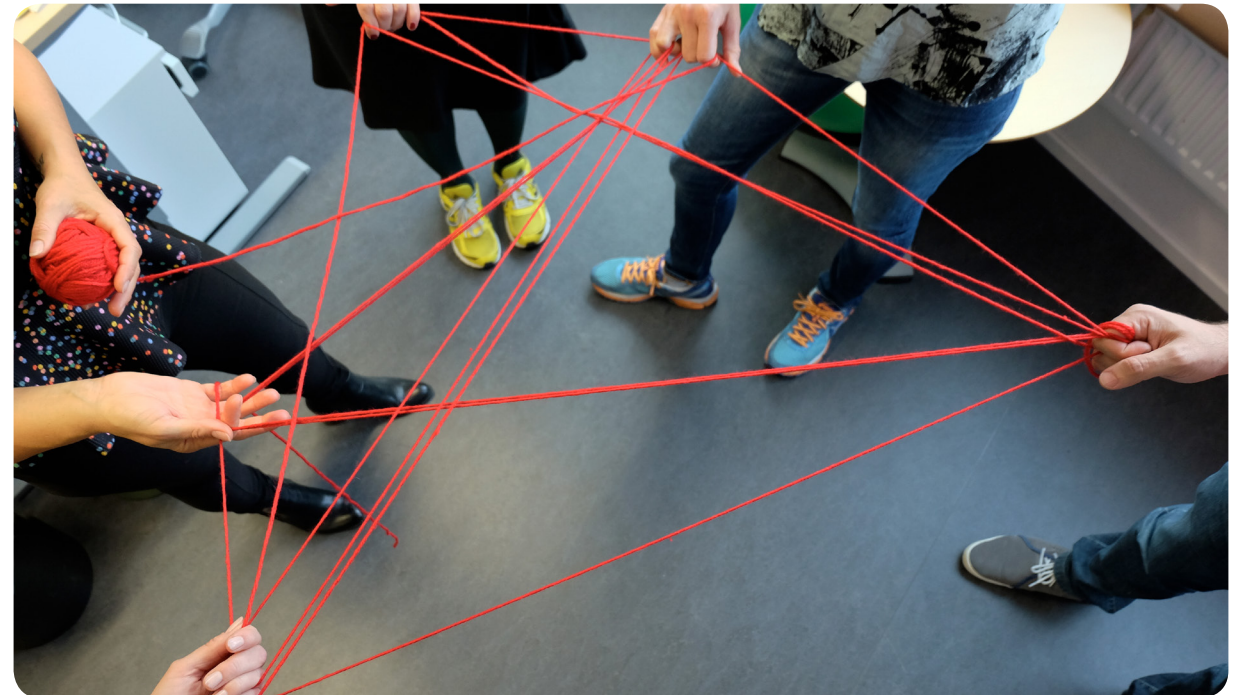
2. Förklara övningen och ge ett exempel på en koppling, bjud upp några frivilliga och använd ett garnnystan för att visa hur övningen går till:

"I den här övningen vill vi hitta kopplingar mellan deltagarna och lära känna varandra bättre. En deltagare håller i garnnystanet och börjar berätta om sig själv, vad hens arbete innebär, intressen eller något annat som hen vill dela med sig av. När en annan deltagare upptäcker en koppling så räcker hen upp en hand och ber att få ta över garnnystanet. Den person som först höll i nystanet, behåller änden. Det lämnas sedan över och så fortsätter den deltagaren att berätta och knyter an till beröringspunkten. Och så vidare. Detta pågår tills det inte finns mer garn, alternativt när gruppen känner sig klar."

3. Som ledare går du runt mellan grupperna och frågar hur det går, förtydligar och hjälper till om det behövs.

4. Finns det grupper där medlemmarna har svårt att hitta länkar? Uppmuntra dem genom att ge exempel och förslag på saker de kan berätta om sig själva och att vara kreativa när de letar efter kopplingar mellan varandra.

5. Runda av genom att föra samman de mindre grupperna och låta dem mötas i en generell och öppen gruppdiskussion. Var hittade de kopplingar?

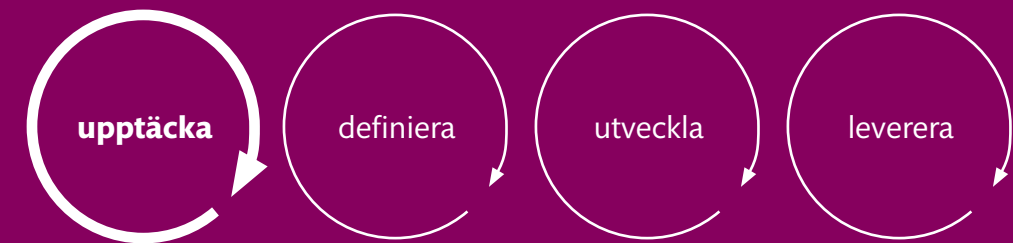
Tips!

När du rundar av, kan du även fråga hur deltagarna upplevde övningen. Hittade de många kopplingar i sina grupper? Finns det grupper med färre kopplingar än i andra? Vad kan det bero på? Var öppen för återkoppling.

Utåtriktade deltagare kan ta mycket plats och hålla garnnystanet gisslan. Precis som i alla gruppaktiviteter behöver du som leder ha koll på de som kanske inte tar så mycket plats i gruppen. Uppmuntra dem att delta och dela med sig. Påminn deltagarna om att prata med alla i gruppen och att låta alla komma fram.

Sätt på musik i bakgrunden om du tror att det kan hjälpa deltagarna att slappna av och för att få en trevlig stämning i rummet. Ta gärna bilder på de olika gruppernas kopplingar för ett färgglatt minne.

2 Styrkan sitter i olikheterna

Vad?

Det här är ett verktyg som hjälper dig att se vad du själv kan bidra med, din kunskap, dina kompetenser och det som du är intresserad av. Det kan också hjälpa personerna i en grupp att lära känna varandra och att tydliggöra vilka kompetenser som finns i gruppen.

Tid?

30-60 minuter, beroende på hur många personer som deltar.

Varför?

Med hjälp av detta verktyg kan du lägga grunden för en bra grupprocess genom att identifiera din egen och andras T-form. T-formen visar på den djupa kunskap du bär på (den vertikala delen av bokstaven T) inom ett specifikt område eller en profession. Den visar även vad du är nyfiken på och vill lära dig mer om, vilka andra intressen du har och din kapacitet att arbeta över professionsgränserna (den horisontella delen av bokstaven T). Du kan göra detta enskilt och fokusera på dina egna kompetenser. Om du använder verktyget i en grupp, blir det tydligt vilka kompetenser som finns bland deltagarna, både på "expertnivå" och "intressenivå".

Vad behövs?

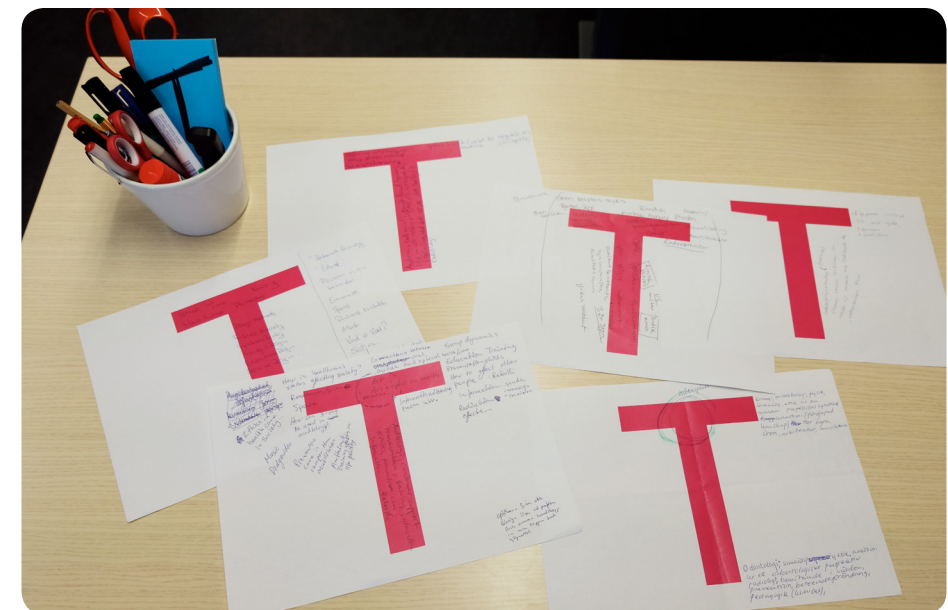
Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna. Som facilitator är det bra om du tittar på exemplet som finns i anslutning till arbetsbladet.

Hur?

1. Be alla använda arbetsbladet och skriva ner sin egen djupa kunskap på den vertikala delen av bokstaven T. På den horisontella delen skriver de ner sådant som de är nyfikna på, vill veta och lära sig mer om eller sådant de skulle vilja göra.
2. Ge deltagarna tillräckligt med tid och uppmuntra dem.
3. När du märker att alla börjar bli klara kan du ge deltagarna möjligheten att presentera sin T-form. Uppmuntra andra att kommentera och kanske även fylla på om de känner varandra. Försök även hitta kopplingar mellan personer i gruppen och identifiera skillnader. Se mångfalden och uppmärksamma den.
4. Fråga deltagarna om det de är nyfikna på stämmer överens med färdigheterna och djupkunskapen som andra i gruppen har. Dessa personer kanske vill samarbeta!

5. Om du gör denna övning för att starta ett grupprojeckt, kan det vara bra att fråga vilka färdigheter som finns i gruppen som kan hjälpa dig att genomföra projektet. Fråga också vilka färdigheter och vilken kunskap som skulle behövas i gruppen. Behöver ni komplettera med någon kompetens i form av fler gruppmedlemmar/projektmedlemmar?

6. För anteckningar och dela med dig av dem till gruppen efter diskussionen.

Tips!

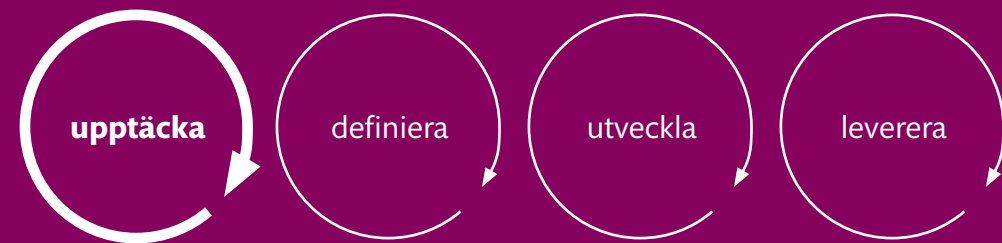
Om det går lite trögt så kan du hjälpa till genom att säga att den djupa kunskapen (vertikalt) handlar om specifika kunskaper och att den horisontella delen handlar om sådant som de kanske tycker om att göra på sin fritid, det som inspirerar dem eller kanske drömyrket de hade som barn.

Om du märker att någon eller några deltagare tycker att det är svårt att formulera sin djupa kunskap eller de områden de är intresserade av, ta då hjälp av andra deltagare i gruppen som kanske känner dem ("Du kan ju jättemycket om xxx").

Läs mera

Brown, T. (2005). *Strategy by Design*. *Fast Company*, (juni, nr. 95). Hämtad 2015-10-02 från <http://www.fastcompany.com/52795/strategy-design>
Donofrio, N., Spohrer, J., & Zadeh, H. (2010). Research-Driven Medical Education and Practice: A Case for T-Shaped Professionals. *IBM Working Document*.

3 Cirkulär kreativitet

Vad?

Det här är ett verktyg som öppnar upp för diskussion kring vad kreativitet innebär och hur människor handskas med osäkerhet.

Tid?

3 minuter, samt tid till diskussion.

Varför?

Det är lätt att glömma bort att vi alla är kreativa varelser. Vårt kreativa självförtroende kan ha fått sig några törnar under uppväxten och övergången till vuxenlivet. Det här verktyget hjälper dig att återupptäcka din egen kreativitet genom att utgå från 30 tomma cirklar på ett papper. Vad fyller du dessa cirklar med? Och vilka idéer ger detta dig?

Vad behövs?

Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna.

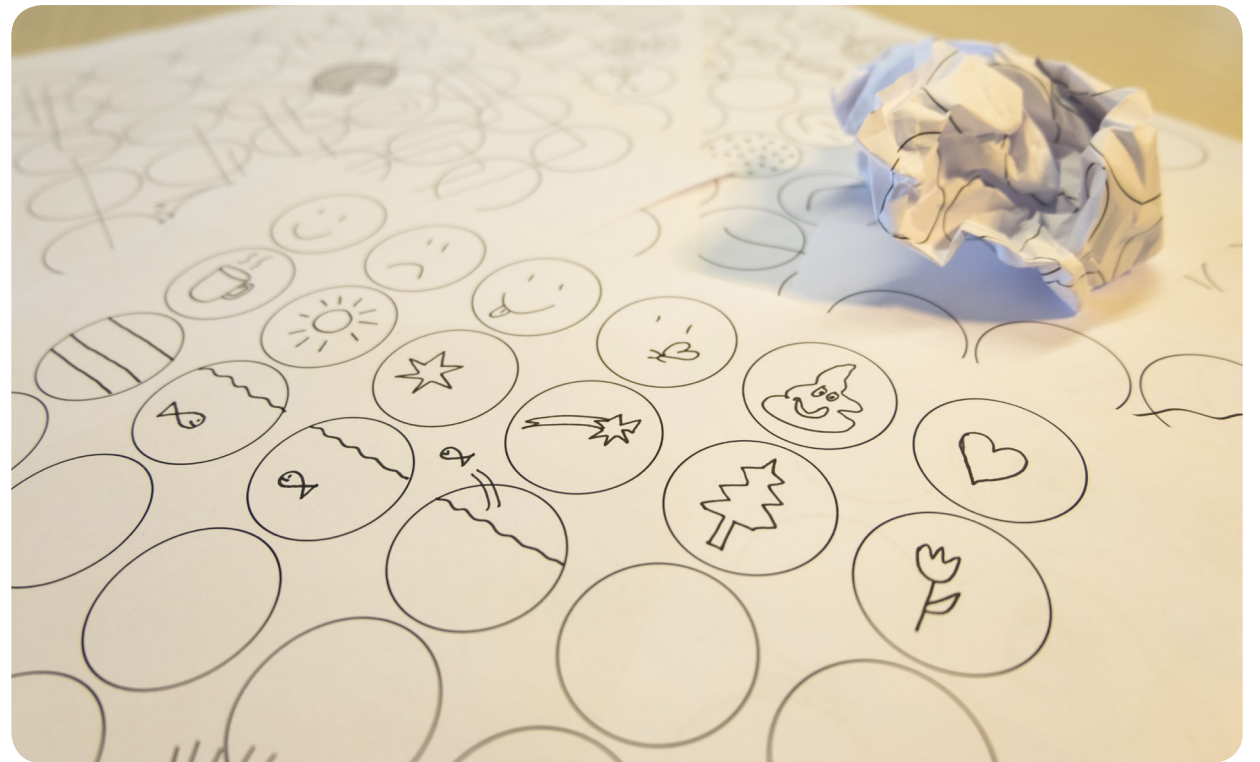
Hur?

1. Instruera deltagarna att de har tre minuter på sig att förvandla de 30 cirklarna till något som går att känna igen. Vissa deltagare kanske kommer att be om mer specifika instruktioner men uppmuntra dem att tolka den korta instruktionen ovan precis som de själva vill.
2. När tre minuter har gått visar deltagarna vad de har gjort med cirklarna.
3. Diskutera resultaten i gruppen. Vad ser ni för likheter och/eller skillnader? Lyckades deltagarna fylla i alla cirklar? Tyckte de att det var enkelt att följa instruktionen? Hur tolkade de instruktionen?
4. Använd dessa frågor för att ha en diskussion kring kreativitet. Fråga deltagarna hur de uppfattade instruktionerna. Upplevde de att det var lätt eller svårt att tolka dem? Detta kan leda till en diskussion om hur vi påverkas av osäkerhet.
5. Om du märker att deltagarna är inspirerade efter diskussionen, kan du välja att upprepa övningen. Blir det någon skillnad? Lånar deltagarna idéer från varandra? Var det lättare andra gången? Om ja, varför? Känner sig deltagarna stärkta när det gäller att använda sin fantasi?

Tips!

Döm inte deltagarnas resultat eller tolkningar av instruktionen. Att våga vara kreativ med tolkningen av instruktionen är en viktig del av detta verktyg.

Uppmuntra vilda idéer och nya tolkningar. Att stjäla andras idéer kan vara bra, då kan vi bygga vidare på varandras tankar och skapa någonting som blir ännu bättre.

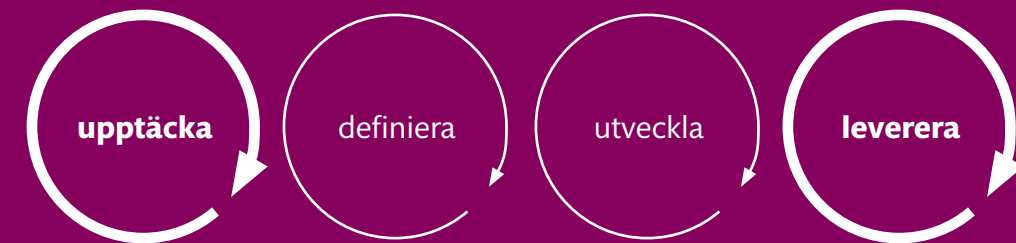
Läs mera

Kelley, T., & Kelley, D. (2013). *Creative Confidence*. New York: Crown Business

Kelley, T., & Kelley, D. (2013). Three Creativity Challenges from IDEO's Leaders. *Harvard Business Review*.
<https://hbr.org/2013/11/three-creativity-challenges-from-ideos-leaders/>

4 Analysera mera

Vad?

Det här verktyget fokuserar på styrkor och svagheter samt möjligheter och hot och kallas för SWOT-analys. S står för engelskans Strengths (styrkor), W för Weaknesses (svagheter), O för Opportunities (möjligheter) och T för Threats (hot/risker).

Tid?

30-60 minuter.

Varför?

Detta verktyg tydliggör vad du själv kan påverka på kort sikt (det interna) och det som du själv inte kan styra över (det externa). Det som kan påverkas på kort sikt lyfts fram i form av styrkor och svagheter. Saker som du inte själv kan styra över exemplifieras genom möjligheter och hot eller risker. På så sätt hjälper SWOT-analysen dig att analysera både den interna och den externa miljön i och kring din organisation. Den ger dig underlag för diskussion samt för att upptäcka och definiera olika behov. Du kanske upptäcker saker som du inte har sett tidigare. Du får hjälp att fatta beslut och att lägga upp strategi inför framtiden. Du får även en överblick på din organisation, ditt projekt eller din idé.

Vad behövs?

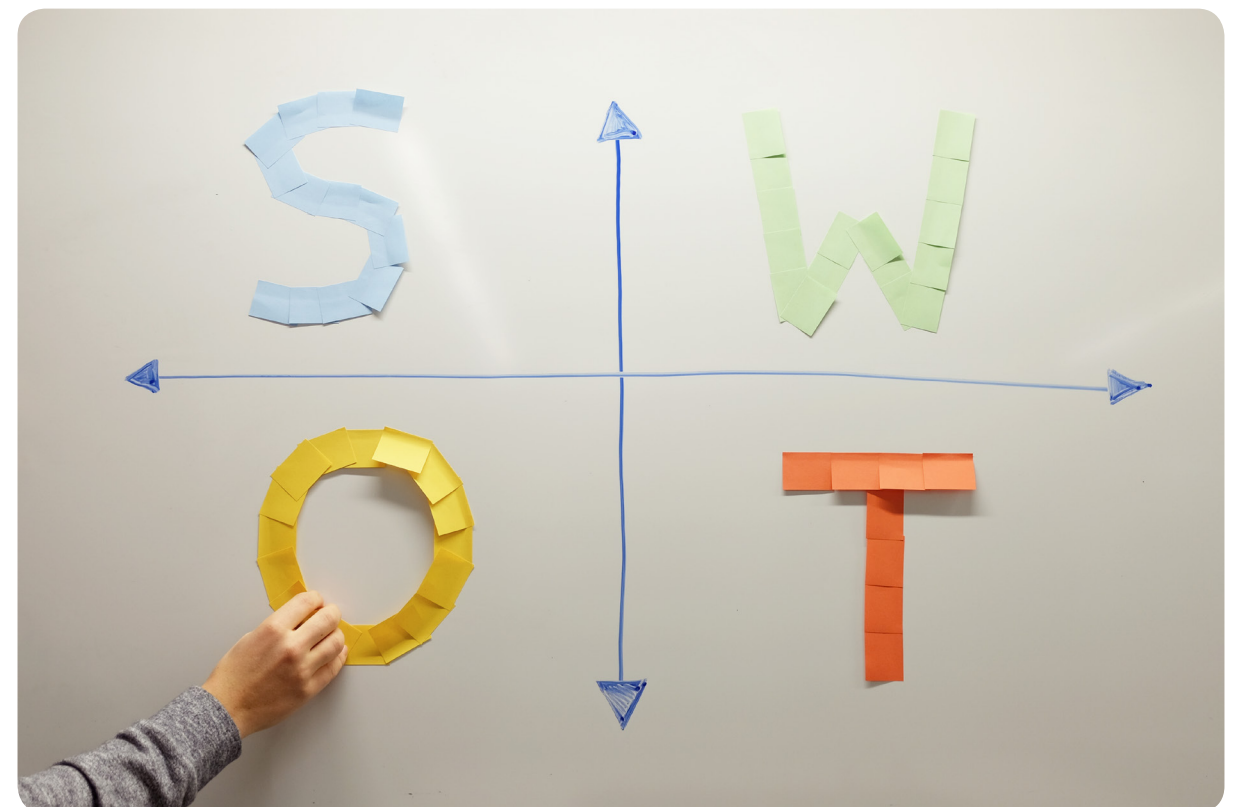
Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna. Som facilitator är det bra om du tittar på exemplet som finns i anslutning till arbetsbladet.

Hur?

1. Ge alla deltagare ett arbetsblad för SWOT-analys.
2. Om det är en större grupp du arbetar med, kan du dela in den i mindre grupper och låta deltagarna arbeta i de mindre grupperna.
3. Låt grupperna diskutera och komma fram till vilka styrkor och svagheter de upplever internt.
4. Be dem fortsätta diskussionen genom att fokusera på vilka möjligheter och hot/risker de ser externt.
5. Samla alla och låt grupperna berätta om vad de har kommit fram till.
6. Sammanställ på tavlan eller på ett större arbetsblad, så att alla styrkor, svagheter, möjligheter och hot/risker finns med på ett och samma ställe.
7. Använd det som gruppen har kommit fram till som underlag till beslut, fortsatt inriktning, lösning eller strategi.

Tips!

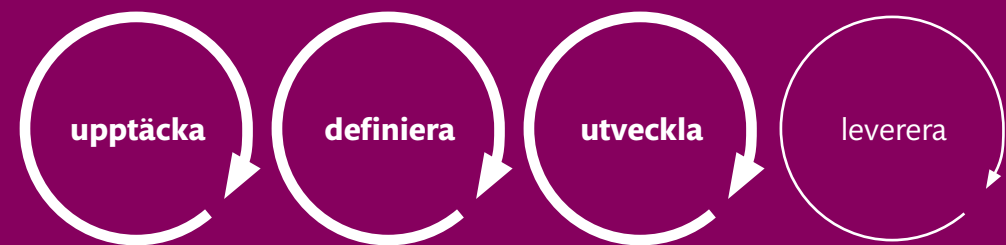
Du behöver inte en grupp med människor för att göra en SWOT-analys. Exempel på tillfällen då du som enskild person kan använda SWOT som verktyg är då du står inför att byta bana karriärmässigt. Du kan antingen använda ditt nuvarande karriärläge eller ett önskat karriärläge som utgångspunkt i analysen.

Läs mera

Humphrey, A.S. (2005). SWOT Analysis for Management Consulting. *SRI Alumni Association Newsletter*, (december), 7-8.
Osterwalder, A., & Pigneur, P. (2010). *Business Model Generation*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

5 Alla vi bin i bikupan

Vad?

Detta verktyg syftar till att få med alla och skapa ny energi i en gruppdiskussion. Det kan också hjälpa deltagarna i en diskussion, workshop eller kanske en föreläsning att lära känna varandra. Du har säkert hört talas om bikupan.

Tid?

2-5 minuter, beroende på syfte.

Varför?

Bikupan fungerar som uppvärmning i en större grupp, t.ex. vid starten av en gruppdiskussion eller ett caseseminarium. Det är ett effektivt sätt att få alla deltagare i en större diskussion aktiva. Även om alla inte får en chans att tala i den större gruppen, innebär bikupan att alla har fått prata med någon. Det är ett sätt att få mindre aktiva deltagare att delta och samtidigt få de som tar mycket plats att lyssna på andra. Genom bikupan får deltagarna möjlighet att spegla sina idéer i en liten grupp innan de lyfts i ett större forum.

Vad behövs?

Inga speciella redskap, bara deltagare. Om du vill inkludera en redovisning av det som diskuterats i bikuporna kan papper, post-its och/eller whiteboardtavla användas.

Hur?

1. Be deltagarna forma grupper om två eller tre personer. Ge dem en specifik fråga att diskutera och informera dem om att detta komma pågå några minuter, alternativt den tid som du tycker behövs.
2. Be dem vända sig mot varandra och börja diskutera.
3. När tiden är ute ber du alla att komma tillbaka till den stora gruppdiskussionen.
4. Fråga vad de har talat om i sina bikupor. Om detta ska redovisas på något sätt kanske du vill samla in material eller information och tala om det redan nu, alternativt spara det till senare tillfälle i diskussionen.
5. Fortsätt med den aktivitet som bikupan är en del av.

Tips!

Bikupor kan användas flera gånger under en diskussion, särskilt om du känner att det går lite trögt och att deltagarna inte är så villiga att diskutera. Bryt då diskussionen och låt dem gå in i sina bikupor en stund, det kan få fart på diskussionen. Du kan också låta deltagarna forma nya bikupor, så att de får prata med nya deltagare.

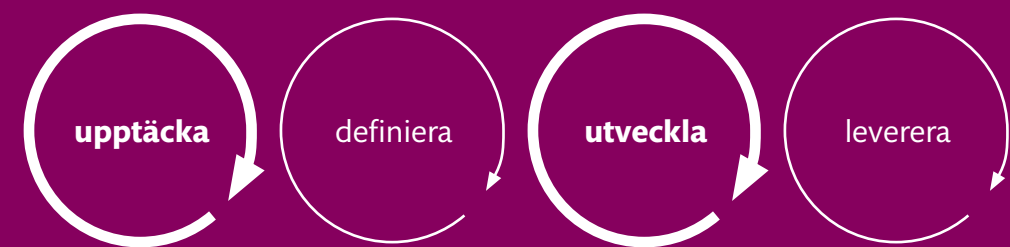

Bild: Jordan Lane

Läs mera

Det är svårt att hitta originalkällan till bikupan. Vi föreslår att du söker på nätet och läser litteratur på egen hand, ett förslag är att söka på den engelska benämningen "buzz groups".

6 Hela hjärnan stormar

Vad?

Det här är ett verktyg för att generera många idéer och komma fram till beslut eller kreativa förslag till lösningar. Du har säkert hört talas om brainstorming.

Tid?

Minst 60 minuter.

Varför?

Brainstorm syftar till att generera idéer och komma fram till olika förslag till lösningar, beslut eller inriktningar. Själva ordet är lånat från engelskan och som översättningen "hjärnstorm" antyder, handlar det om att låta hjärnan tänka fritt kring en given fråga eller ett givet ämne. Detta verktyg lämpar sig bra i gruppsammanhang med ungefär 5-15 personer. Deltagarna får en bättre förståelse för varandras tankegångar och det ger positiva effekter på grupprocessen.

Vad behövs?

Post-its (om du vill), pennor, papper, en whiteboardtavla eller en vägg att sätta upp lappar på. Ha gärna en kamera tillgänglig också för att dokumentera det ni kommer fram till. Som facilitator har du dessutom förberett en väl definierad fråga eller ett ämne som gruppen ska brainstorma kring.

Hur?

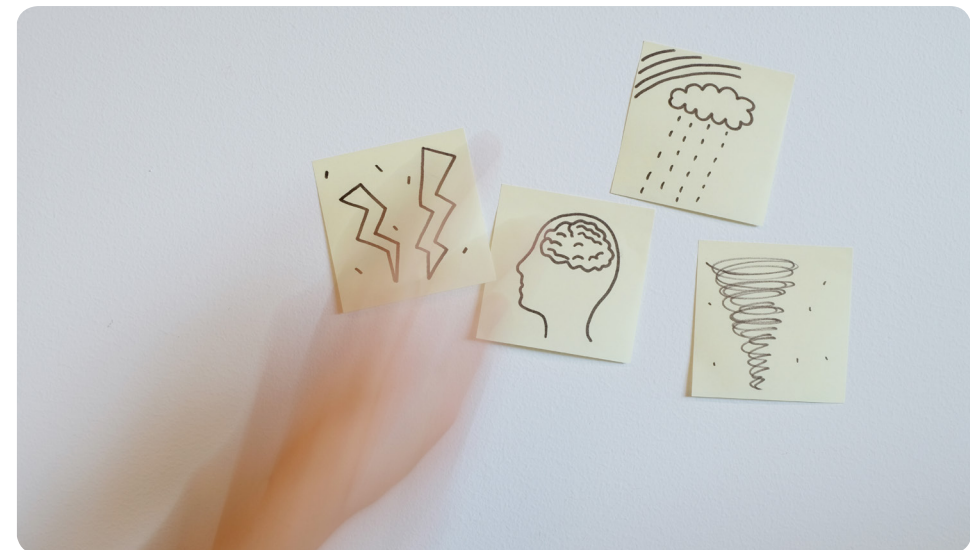
1. Börja med att introducera frågan eller ämnet. Försäkra dig om att gruppen spelar på samma planhalva, att alla har samma förståelse för vad det är ni ska brainstorma kring.
2. Starta individuellt. Ge varje deltagare tid att komma på tankar och idéer kring ämnet och att skriva ner dem på post-its.
3. Kritisera eller ifrågasätt inte under idégenereringsfasen. Spara frågor och kommentarer till diskussionen.
4. När varje enskild deltagare är klar så delar ni med er genom att sätta upp post-it-lapparna på en whiteboardtavla eller vägg.
5. Varje deltagare får sedan berätta om sina tankar/lappar samtidigt som hen sätter upp dem på tavlan.
6. Om det finns frågor i gruppen, om någon deltagare vill ställa frågor kring en idé som någon annan har, låt detta komma nu. Eventuella idéer som är irrelevanta eller som gruppen inte kan enas om kan plockas bort i detta läge.
7. När du har kommit så här långt, kan du antingen välja att fortsätta diskussionen genom att utveckla dina egna och andras idéer eller påbörja gruppering av de idéer som finns.

8. Titta efter samband och tolkningar. Titta också efter vad som inte står på tavlan. Luckor kan vara minst lika intressanta.

9. Knyt ihop säcken genom att tillsammans med deltagarna gå igenom idéerna, grupperingarna eller sammanfattningen som ni har enats om.

Tips!

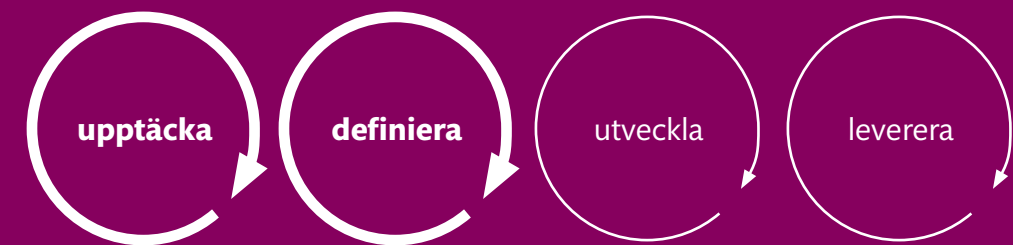
Skapa en god stämning och högt i tak i gruppen. Var väl förberedd som facilitator, känn din grupp och gör ditt bästa för att skapa god stämning och trygghet i gruppen. Ju mer gruppen kan släppa på hämningar, desto fler idéer kommer brainstormingen att generera. Låt övningen ta tid, deltagarna ska få möjlighet att tömma sig på idéer.

Läs mera

Det finns väldigt mycket att läsa om brainstorming på nätet. Här är några förslag, dels om hur du faktiskt faciliterar själva övningen, dels referenser till brainstormingens fader Osborn: Hullinger, J. (2014, 30 juni). The Science of Brainstorming. *Fast Company*. Hämtad 2015-10-02 från <http://www.fastcompany.com/3032418/the-future-of-work/the-science-of-brainstorming> Osborn, A.F. (1963). *Applied Imagination: Principles and Procedures of Creative Problem Solving* (3 uppl.). New York, NY: Charles Scribner's Sons. Osborn, A.F. (1948). *Your Creative Power*. New York, NY: Charles Scribner's Sons. Sweid, S.M. (2014, 18 november). The Critical Lead Time to Eruption in Brainstorming Sessions. *InnovationManagement.se*. Hämtad 2015-10-02 från <http://www.innovationmanagement.se/2014/11/18/the-critical-lead-time-to-eruption-in-brainstorming-sessions/>

7 Hitta ditt drömjobb

Vad?

Detta verktyg hjälper dig att tänka kreativt kring olika karriärmöjligheter genom att titta närmare på din egen kunskap, dina intressen och de utmaningar som finns i samhället. Går det att kombinera dessa för att hitta just ditt drömjobb?

Tid?

30-60 minuter.

Varför?

Att hitta sin plats på arbetsmarknaden kan vara en stor utmaning, speciellt om du väljer att avvika från den traditionella banan inom ramen för en profession. Du kanske vill byta karriärväg och göra något helt annat med din kunskap. Då blir utmaningen att hitta din plats inom ett nytt område. Detta verktyg fokuserar inte bara på din kunskap, utan även på andra saker som kan påverka ditt val. Vad är du intresserad av och vad händer i samhället? Du kan använda det här verktyget på egen hand men också i grupp. När du använder det i en grupp så skapar det dialog mellan dig och deltagarna kring hur de ser på framtiden och vilka möjligheter som finns. Du kan även göra detta på egen hand.

Vad behövs?

Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna.

Hur?

1. Skapa grupper om 6-8 personer. Försök blanda grupperna så mycket som möjligt, utifrån det du vet om deltagarna. Ge varje deltagare ett arbetsblad och pennor.
2. Ge dem tid att lista sina kunskaper, sina intressen och framtida utmaningar på arbetsbladet.
3. När deltagarna har gjort detta, ber du dem gå vidare med karriärmöjligheter. Här är tanken att deltagarna ska kombinera kunskap, intresse och framtida utmaningar för att skapa möjliga karriärvägar och möjligheter. Be dem att vara konkreta här, kanske till och med komma på en titel på en ny karriärväg eller ett yrke.
4. När alla är klara bjuder du in antingen varje deltagare eller varje grupp att presentera sina idéer och tankar. Hur går deras tankar kring vad de vill jobba med i framtiden? Ser ni några mönster eller trender?
5. Blir de inspirerade? Fråga vad de behöver hjälp med för att utveckla sina idéer ytterligare.

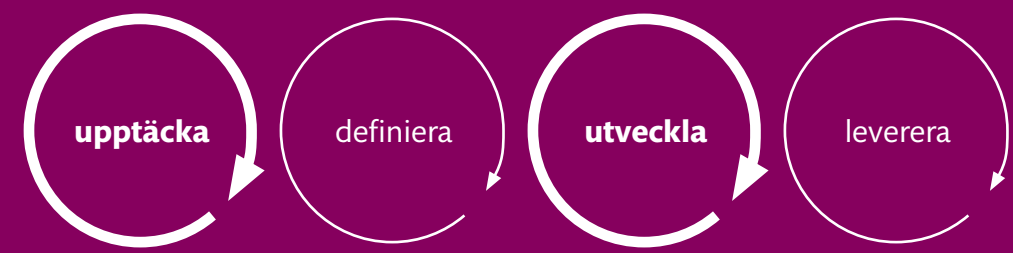
Tips!

Den här övningen ska naturligtvis väcka lust och inspiration, inte kännas jobbig och svår. Sikta på att upprätthålla hög energinivå i rummet. Uppmuntra deltagarna att tänka utanför den där boxen och att drömma stort. Döm inte resultatet. Använd resultatet som en diskussionsstartare. Ser ni några trender i grupperna? Behöver de komplettera sin utbildning med andra kurser eller liknande? Hur kan du hjälpa dem att uppnå sina mål? Finns det personer i ditt nätverk som de skulle ha nytta av att komma i kontakt med? Se möjligheterna!

Om det är studenter du arbetar med, är det intressant att tidigt börja tala om hur de ser på sina karriärmöjligheter. Det kan hjälpa dig och dem att visualisera framtiden och vad de kan göra med sin kunskap, både under och efter studietiden.

8 Rumstera om i rummet

Vad?

Det här verktyget hjälper dig att hitta nya och kreativa sätt att arbeta med de miljöer som du har möten eller undervisning i. Hur ofta utnyttjar du rummet som en resurs?

Tid?

30-60 minuter.

Varför?

Det här är ett verktyg som hjälper dig att tänka om och tänka nytt kring rum och miljöer som du ofta vistas i, t.ex. ett arbetsrum eller en lärosal som du ofta bokar och använder. Fundera en stund på hur du skulle kunna flytta runt möbler och utrustning för att underlätta för dina kollegor eller studenter att tala med varandra. Låt rummet hjälpa dig att nå dina mål genom att möblera om så att det passar den aktivitet du ska ägna dig åt. Tanken är att få dig att faktiskt utnyttja rummet som en resurs, det ska hjälpa dig att skapa bästa möjliga förutsättningar för den uppgift som du arbetar med.

Vad behövs?

Pennor, papper, post-its, stora papper eller en whiteboardtavla. Använd en kamera för att ta bilder på de olika förslag till möblering som du utvecklar.

Hur?

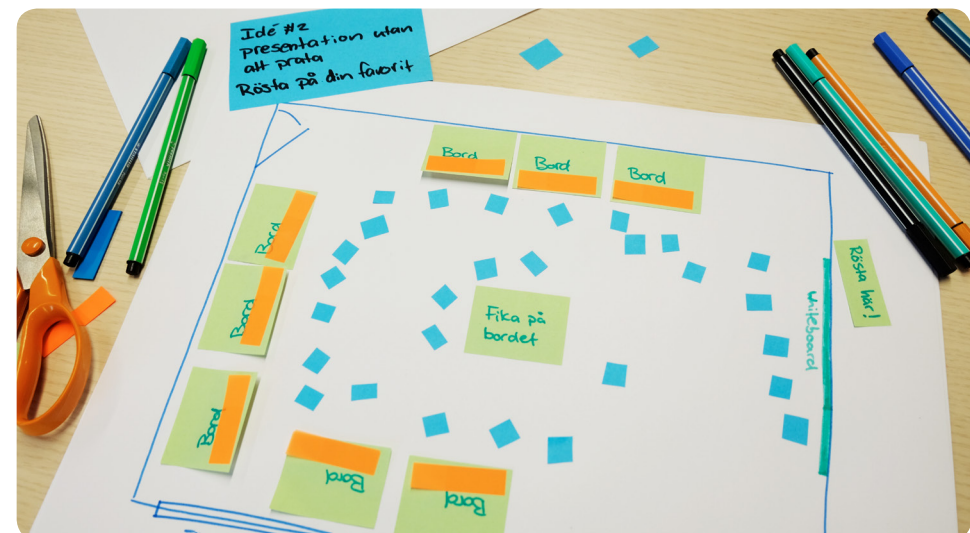
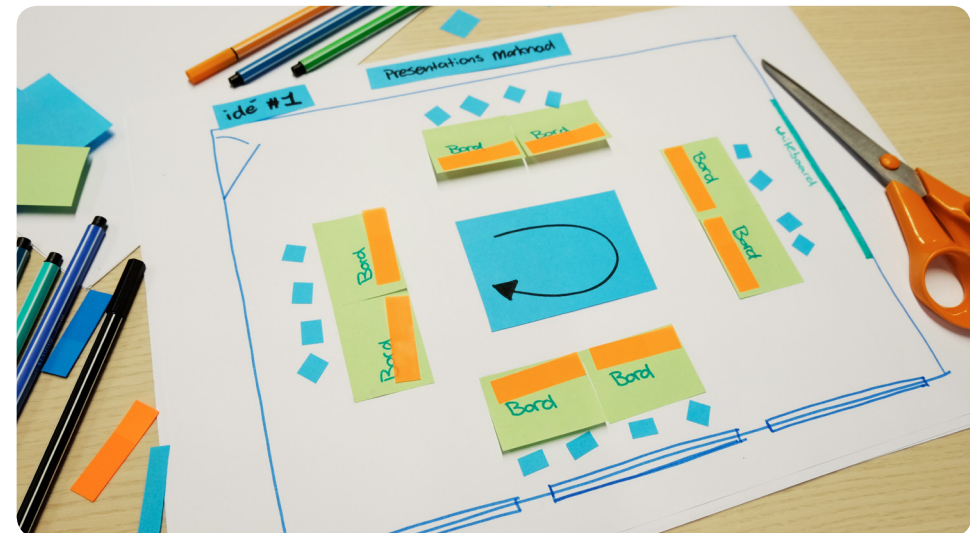
1. Börja med att formulera vad du vill göra i rummet. Vad är syftet med aktiviteten och hur kan rummet hjälpa dig?
2. Rita en karta över rummet.
3. Ta ett nytt papper och rita bilder/modeller av bord, stolar, whiteboardtavlor, projektorer, projektorer – egentligen allt du kan komma på som finns i rummet idag. Naturligtvis måste du även ta hänsyn till personer som finns med i din planering.
4. Placera delarna på kartan över rummet som det ser ut idag (placera borden där de står idag, stolarna, o.s.v.). Ta en bild.
5. Nu kan du bli kreativ och prova nya lösningar. Möblera om! Ta en bild för varje förslag till möblering som du skapar för att komma ihåg.
6. Fundera över vilken inverkan varje förslag skulle kunna ha på hur du arbetar och interagerar med andra.
7. Reflektera, testa och utvärdera de olika sätten att möblera rummet på. Om du har möjlighet – testmöblera i rummet.

Tips!

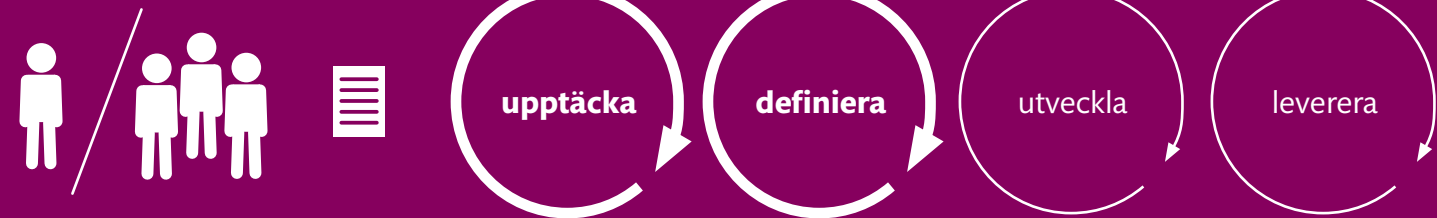
Involvera studenter eller kollegor genom att låta dem göra den här övningen. Fråga dem hur de skulle vilja designa sin lärande- eller arbetsmiljö. Vad händer i olika rum och vilken roll spelar olika objekt, möbler och människor?

Kan du komma på andra ställen att undervisa på än i klassrummet, eller andra ställen att ha möten på? Våga prova!

Har du några bra förslag på hur ett rum kan utnyttjas för olika aktiviteter? Ta bilder och sätt upp i rummet, så att andra kan få inspiration och idéer.

9 Zooma in, zooma ut

Vad?

Det här är ett verktyg som hjälper dig att sätta en uppgift som du arbetar med i ett bredare perspektiv. Du får ett helhetsperspektiv genom att titta både på detaljer och kringliggande system.

Tid?

60 minuter, beroende på uppgiften och var i processen du befinner dig.

Varför?

Har du någonsin känt att du inte kommer vidare med en uppgift (problem, utmaning eller fråga)? Det här verktyget får dig att lyfta blicken och se på uppgiften ifråga från olika vinklar. Vilka system påverkar det vilka detaljer spelar roll? Detta verktyg utmanar dig att zooma ut för att se hur det hänger ihop med andra system och aktörer. Genom att zooma in på uppgiften får du också förståelse för hur uppgiften direkt påverkar människor som berörs av den. Du kan använda verktyget i olika delar av en process, dels för att få flera perspektiv på en och samma uppgift, dels för att kickstarta kreativitet.

Vad behövs?

Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna. Som facilitator är det bra om du tittar på exemplet som finns i anslutning till arbetsbladet. Vi rekommenderar även att du tittar på den film som vi tipsar om nedan.

Hur?

1. Definiera uppgiften som du eller gruppen ska arbeta med.
2. Berätta att ni kommer zooma in och ut på uppgiften för att upptäcka nya perspektiv.
3. Använd arbetsbladet som följer med detta verktyg. Om gruppen ska arbeta tillsammans så kan du också välja att rita strukturen på en whiteboardtavla, så att alla kan se.
4. Skriv ner uppgiften vid "nivå 0".
5. Börja med att zooma ut, genom att ta ett steg ut från uppgiften. Vilka kringliggande strukturer (system, aktörer eller liknande) finns och hur påverkar de uppgiften? För varje nivå tar du ett steg uppåt och utåt.
6. Sedan zoomar du in genom att titta på hur människor påverkas av uppgiften ifråga. För varje nivå tar du ett steg inåt.
7. Om antalet nivåer på arbetsbladet inte räcker till, är det helt okej att fortsätta så länge som det finns nya steg att ta.

8. Utmana dig själv och gruppen när det blir svårt att zooma in och ut. Låt det ta tid, välkomna galna idéer och var försiktig med negativ kritik. Det finns inget rätt eller fel!

9. Kom också ihåg att alla är olika. Vi ser olika saker och uppfattar system och detaljer på olika sätt och detta kan leda till intressanta diskussioner.

10. När ni är klara har ni en lista på olika nivåer där ni kan närma er uppgiften och eventuella utmaningar. Använd listan för att skapa nya lösningar och idéer.

Tips!

Detta verktyg är inspirerat av den korta filmen Powers of Ten, som skapades av Charles och Ray Eames 1977. Charles och Ray var designers och filmen handlar om sakers relativa storlek i universum och effekten av att lägga till en nolla. Länken till filmen finns i referenserna samt mer information om Charles och Ray Eames arbete. Filmen illustrerar hur vi alla är en del av andra system och miljöer som påverkar oss, även om vi inte direkt kan se det. Det är en visualisering av vetenskapen för att göra den mer lättillgänglig för allmänheten.

Läs mera

Eames, C., & Eames, R. (1977). *Powers of Ten* [Film]. USA: Eames Office. Hämtad från <http://www.eamesoffice.com/the-work/powers-of-ten/>
Stanford University Institute of Design. (2011). *Bootcamp Bootleg*. Hämtad 2015-10-02 från <http://dschool.stanford.edu/wp-content/uploads/2011/03/BootcampBootleg2010v2SLIM.pdf>

10 "Tänk om..."

upptäcka

definiera

utveckla

leverera

Vad?

Det här är ett verktyg som väcker nya idéer och handlar om att fantisera kring framtida möjligheter. Det som är otänkbart idag kanske är en del av vardagen imorgon.

Tid?

60 minuter, det beror på hur mycket tid du vill spendera på övningen.

Varför?

Vi måste anpassa oss och förbereda oss för det okända eftersom vi inte har en aning om hur samhället kommer att se ut i framtiden. Att fråga dig själv "Tänk om...", kan hjälpa dig att se hur ditt arbete kan påverkas av framtida utvecklingar. "Tänk om"-frågor är tänkta att provocera och väcka lusten hos dig att utforska tänkbara framtida situationer, utan att begränsa dina tankar till den tid du lever i nu.

Vad behövs?

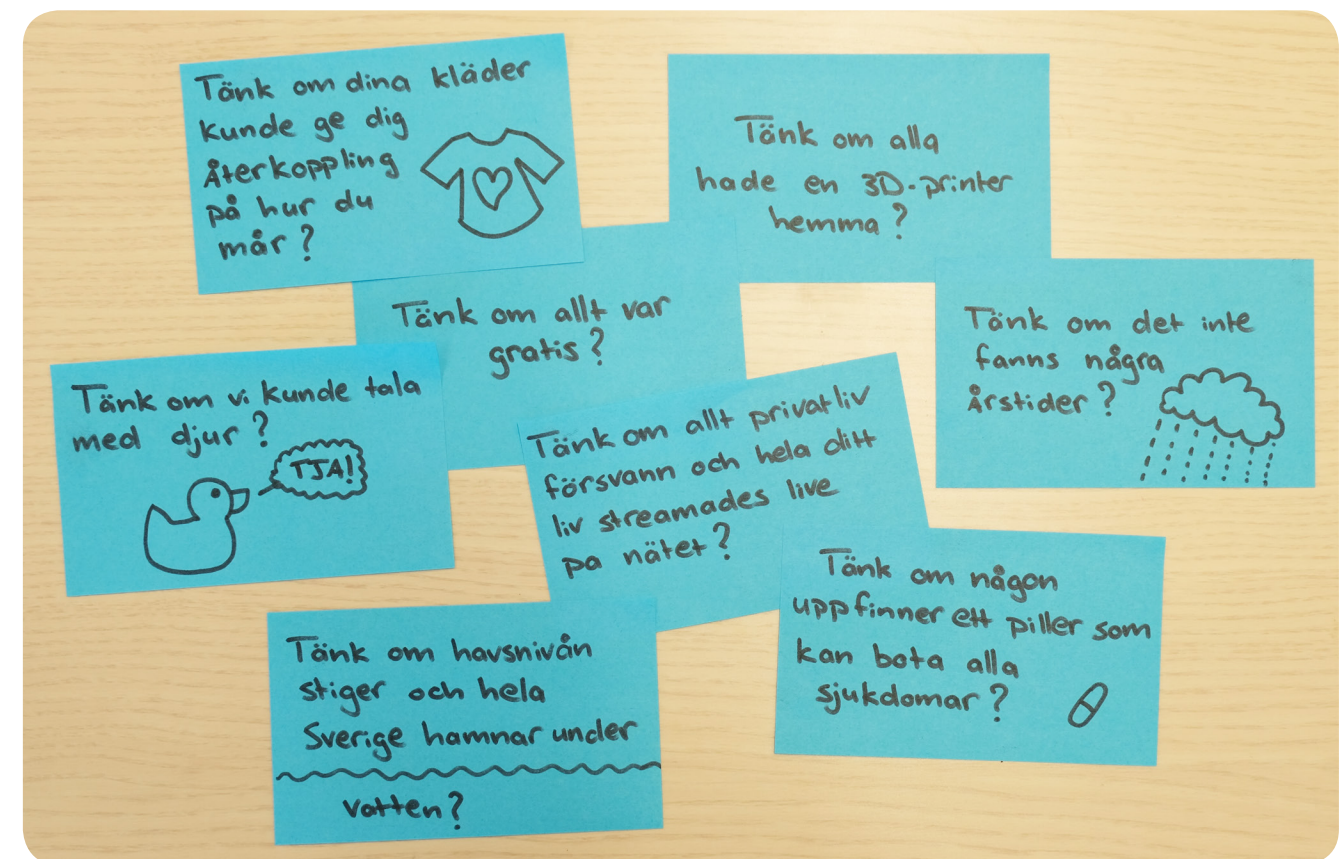
Papper, pennor, post-its, whiteboardtavla eller stora papper.

Hur?

1. Formulera några olika "Tänk om..."-frågor i gruppen (eller för dig själv om du arbetar ensam). Om det behövs, kan du använda brainstorming (se verktyg "Hela hjärnan stormar"). Var kreativ och låt det vara högt i tak, i framtiden är allt möjligt!
2. När ni har bestämt vilka frågor som ska användas, ställs dessa till gruppen. De används i relation till ert arbete, ert forskningsområde eller det projekt som ni just då arbetar med. Generera idéer kring olika konsekvenser som de olika frågorna för med sig.
3. Är det något som kommer fram under diskussionen som utvecklar ert arbete eller projekt eller som ger er nya insikter?
4. Dokumentera det som kommer fram i gruppen så att det kan användas i kommande arbete.

Tips!

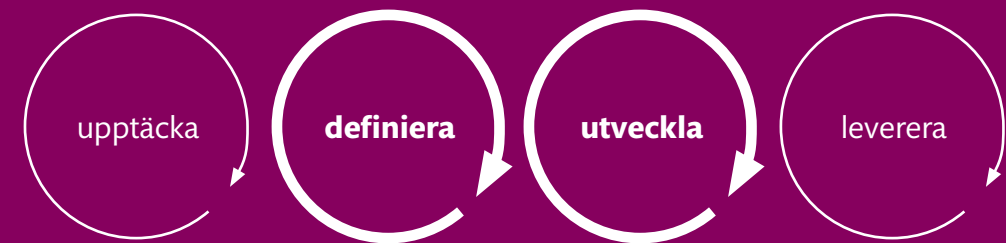
Din egen fantasi är det enda som sätter gränser när det gäller att formulera "Tänk om..."-frågor. Se bilden för några exempel på frågor.

Läs mera

Osterwalder, A., & Pigneur, P. (2010). *Business Model Generation*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
Stickdorn, M., & Schneider, J. (2011). *This is Service Design Thinking*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

11 Tänk tvärtom

Vad?

Det här är ett verktyg för dig som har kört fast i din problemlösning eller hamnat i en negativ tankespiral. För att kunna använda det här verktyget behöver du känna till brainstorming och hur det går till (se verktyget "Hela hjärnan stormar"). Du behöver också ha ett tydligt formulerat problem att utgå från.

Tid?

30-60 minuter.

Varför?

En av anledningarna till att använda omvänd brainstorming är att undvika att fastna i att lösningar måste vara realistiska och genomförbara. Verktyget hjälper dig att öppna upp för att tänka stort och inte låta dig begränsas av det som är möjligt. För att ta ett exempel kan vi säga att en lärare kämpar med låg studentnärvaro vid föreläsningar. Utmaningen blir att få fler studenter att komma på föreläsningarna. Den omvända brainstormingen genererar då frågan: "Hur får jag ännu färre studenter att komma på föreläsningarna?".

Vad behövs?

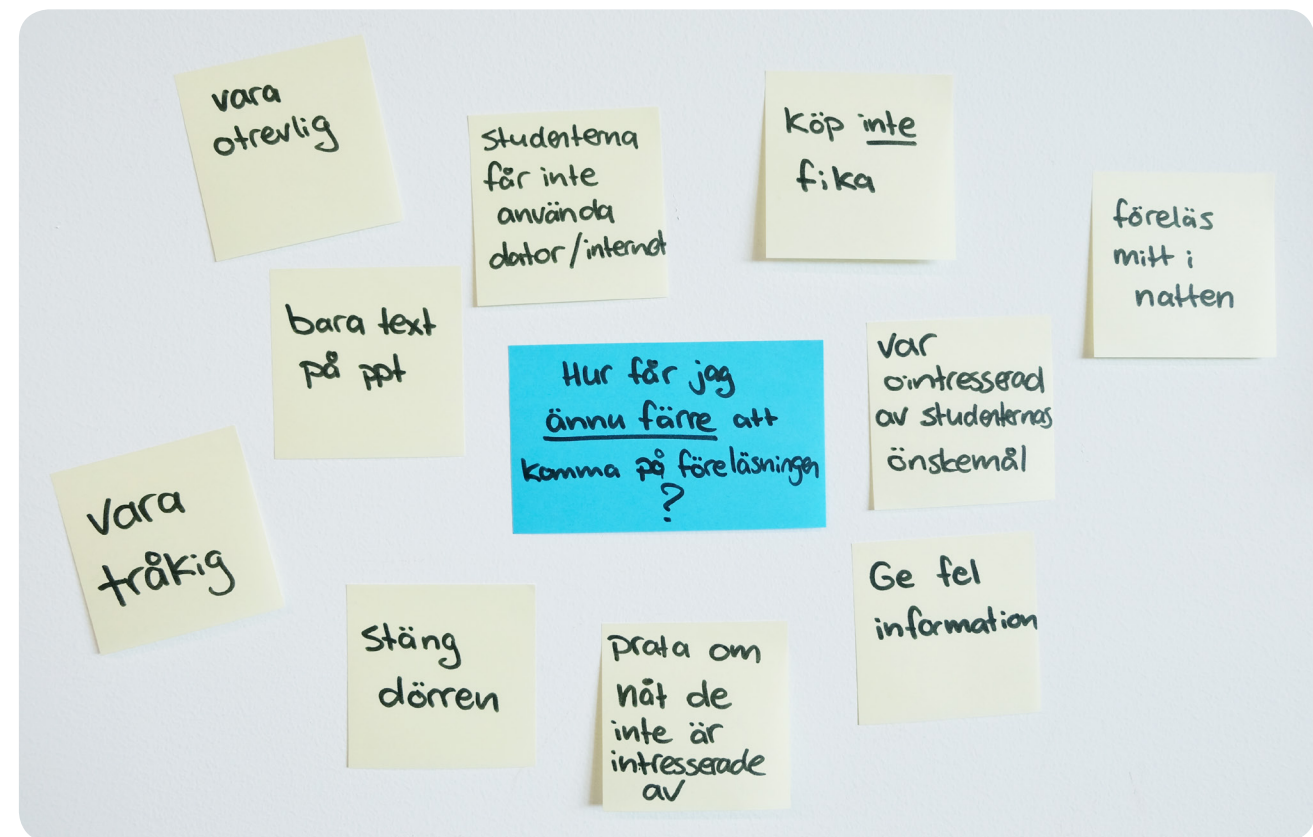
Post-its (om du vill), pennor, papper, en whiteboardtavla eller en vägg att sätta upp lappar på. Ha gärna en kamera tillgänglig också för att dokumentera det ni kommer fram till. En väl definierad fråga eller ämne.

Hur?

1. Identifiera problemet. Det ska tydligt framgå vad det är. Skriv ner det på ett papper eller på en tavla.
2. Vänd på problemet genom att ställa frågan "Hur kan jag göra situationen ännu värre?".
3. Använd "vanlig" brainstormingsteknik på ditt omvända problem för att få fram olika förslag till lösningar. Tillåt olika idéer och ifrågasätt inte det andra säger.
4. När brainstormingen anses vara klar och det finns tillräckligt många förslag till lösningar för att ni ska känna er nöjda, vänder ni på dem så att de istället blir lösningar på det ursprungliga problemet.
5. Titta på de förslag till lösningar som har kommit fram. Fråga er om det finns något eller några förslag som skulle kunna användas.

Tips!

Skapa god stämning i gruppen och låt det vara högt i tak. Det är okej med galna tankar och förslag.

Läs mera

Det finns väldigt mycket att läsa om brainstorming på nätet. Här är några förslag, dels om hur du faktiskt faciliterar själva övningen, dels referenser till brainstormingens fader Osborn: MindTools. (2015). *Reverse Brainstorming*. Hämtad 2015-10-02 från https://www.mindtools.com/pages/article/newCT_96.htm Osborn, A.F. (1963). *Applied Imagination: Principles and Procedures of Creative Problem Solving* (3 uppl.). New York, NY: Charles Scribner's Sons. Osborn, A.F. (1948). *Your Creative Power*. New York, NY: Charles Scribner's Sons.

12 Många hjärnor, flera lösningar

upptäcka

definiera

utveckla

leverera

Vad?

Det här är ett verktyg där varje person kan komma med förslag till lösningar på ett problem. Verktöget kan användas i en grupp med ett gemensamt problem eller utmaning. Det ger möjligheten att lägga fram idéer utan att behöva prata inför alla i hela gruppen. Verktöget kallas för brainwriting.

Tid?

30-60 minuter.

Varför?

Det här är ett verktyg som passar bra att använda med tystlåtna grupper där du misstänker att det kan bli svårt att spontant locka fram många olika idéer. Detta verktyg passar även bra om du har en grupp där varje enskild deltagare har ett eget problem som behöver lösas. Alla hjälper till att hitta lösningar och det skapar ännu fler idéer.

Vad behövs?

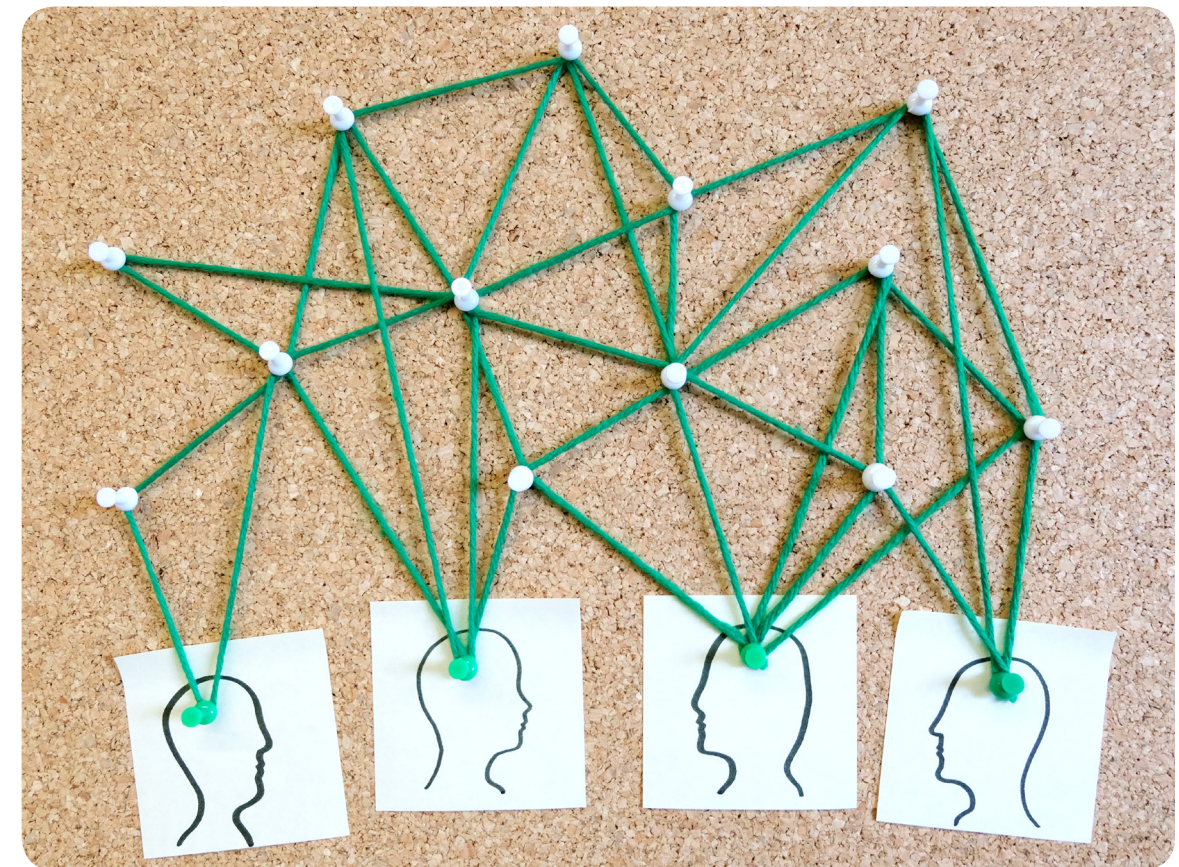
Ge varje deltagare ett arbetsblad och penna.

Hur?

1. Börja med att identifiera problemet eller problemen. Varje person skriver ner antingen det gemensamma problemet eller sitt eget problem överst på arbetsbladet.
2. I nästa steg skriver ni ner förslag till lösningar. Detta sker genom att varje person skickar vidare sitt blad till en annan person som skriver ner fler idéer som förslag till lösningar på problemet. Det finns olika sätt att göra detta på. Antingen får varje deltagare skriva ett förslag till lösning, eller så får varje deltagare skriva obegränsat antal idéer. Idéerna kan utgöra grund för att fler tankar och förslag kommer upp senare.
3. Fortsätt att skicka runt bladen till nästa person, som lägger till ännu fler lösningar, med de som redan finns på bladet som utgångspunkter, där det är möjligt att göra det. Bladen skickas runt tills de är fulla med förslag till lösningar. Om det finns många tankar i gruppen är det bara att fortsätta på nya blad.

Tips!

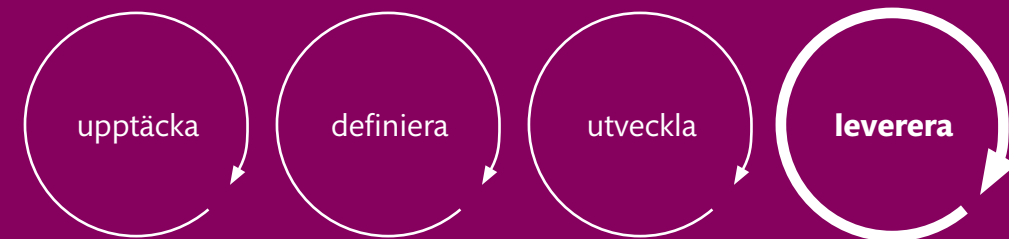
Det här verktyget fungerar även i stora grupper. Det finns egentligen ingen gräns för antalet deltagare.

Läs mera

VanGundy, A.B. (1984). Brain Writing for New Product Ideas: An Alternative to Brainstorming. *Journal of Consumer Marketing*, 1(2), 67-74. doi.org/10.1108/eb008097

13 Få saker gjorda

Vad?

Det här verktyget hjälper dig att få saker gjorda. Det är dags att skapa en handlingsplan! Handlingsplanen är ett dokument som du och dina kollegor kan hänvisa till under projektiden men även använda när projektet ska utvärderas. Gå från idé till handling och hela vägen in i mål.

Tid?

Minst 60 minuter, beroende på hur mycket arbete som har lagts ner tidigare.

Varför?

Det är lätt att stanna vid en idé och inte gå vidare. En handlingsplan hjälper dig att strategiskt lägga upp arbetet inom ett projekt, att bryta ner det som behöver göras i olika steg. Du får en överblick, hjälp att fördela ansvar och att sätta tidsramar på kort sikt i ett projekt. Detta hjälper dig att nå dina mål, som kan vara ställda på kort eller längre sikt. Handlingsplanen kan vara en del av en projektplan eller för den delen en affärsplan, om du planerar att starta ett företag.

Vad behövs?

Först och främst behöver du något att utgå från, mål med ditt projekt eller en utmaning som du ska arbeta med. Du kanske vill utgå från behov, eller önskemål, som är kopplade till era mål. När du skapar er handlingsplan kan du också använda dig av andra verktyg, t.ex. brainstorming, som ett led i själva processen.

Varje deltagare behöver ett arbetsblad och penna. Om ni väljer att arbeta i grupp så kan ni utgå från ett och samma arbetsblad, eller använda er av whiteboardtavla eller dator.

Hur?

1. Det första steget är att utgå från de mål, behov eller utmaningar som du ska uppnå.
2. I nästa steg bryter du ner målet för att hitta första steget som behöver tas för att det ska uppnås.
3. Hur ska detta göras? Vilka handlingar behöver utföras?
4. När i tiden ska detta ske? Tidsbestäm varje steg så att du vet när de ska vara genomförda.
5. Eventuellt kan du behöva fördela ansvar för olika steg. Vem ansvarar för att just detta steg utförs?

Tips!

Viktigt att poängtera här att det går att göra en handlingsplan på olika sätt, med olika rubriker, lite beroende på vad det är för typ av projekt du jobbar med. I arbetsbladet har vi ett förslag på rubriker som du kan arbeta med. Kom ihåg att dessa rubriker enbart är förslag. Du kan använda dig av andra rubriker som passar bättre för just ditt projekt och de mål eller behov som du utgår från.

Se till att handlingsplanen inte hamnar i en byrålåda någonstans. Sätt upp den på väggen i ert arbetsrum eller på en gemensam anslagstavla så att alla som är involverade kan se den och blir påmind om vad det är som ska göras.

Vad gäller målformulering så kan det vara en bra idé att titta närmare på SMART:a mål (Specifika, Mätbara, Attraktiva, Realistiska och Tidsbestämda) och hur de formuleras. Med ett mål som är smart har du redan gjort hälften av arbetet med handlingsplanen.

Läs mera

Vi rekommenderar att du söker på nätet efter litteratur som handlar om projektledning om du är intresserad av att läsa mer om handlingsplaner. Det finns många exempel på förslag till hur handlingsplaner ska struktureras, exempelvis: Mindtools. (2015). *Action Plans*. Hämtad 2015 från http://www.mindtools.com/pages/article/newHTE_04.htm

Styrkan sitter i olikheterna

Cirkulär kreativitet

Analysera mera

Hitta ditt drömjobb

Zooma in, zooma ut

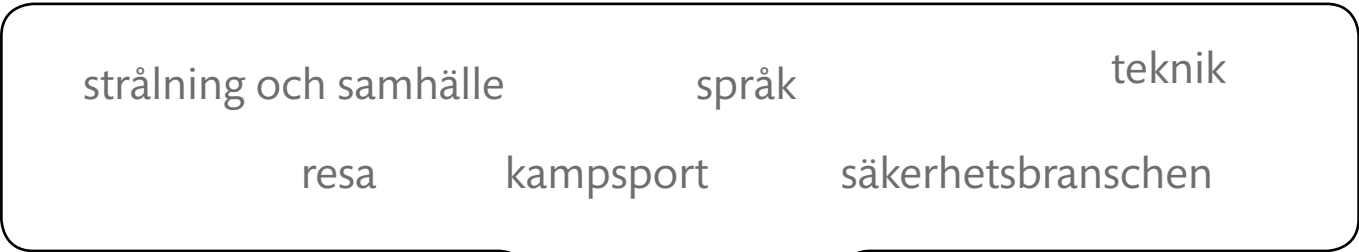
Många hjärnor, flera lösningar

Få saker gjorda

Intressen och nyfikenhet: det här är områden som du är intresserad av och vill veta mer om

Djup kunskap: område eller ämne som du kan mycket om och kanske är expert på

strålning och samhälle

språk

teknik

resa

kampsport

säkerhetsbranschen

allt om strålning

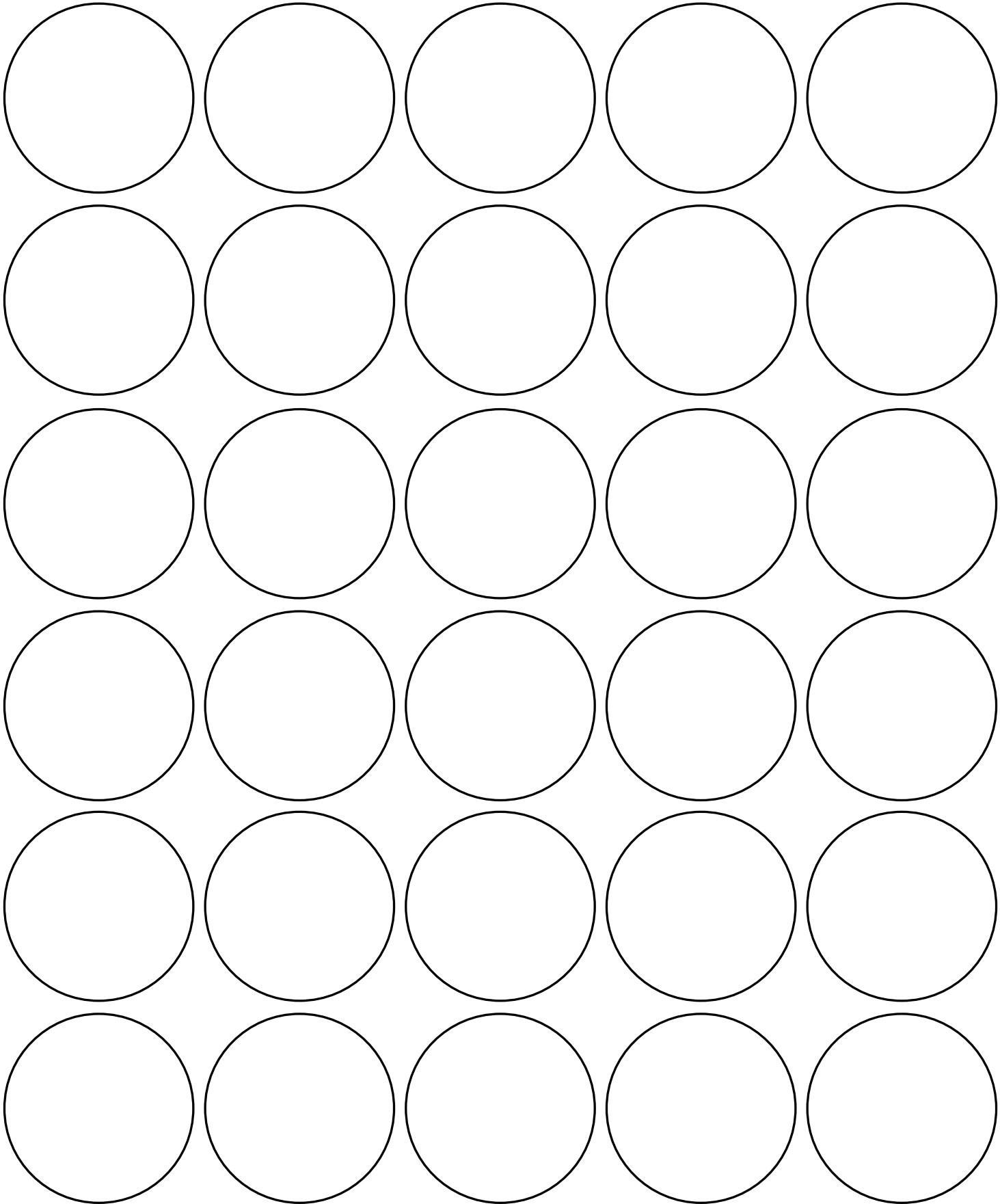
anatomi

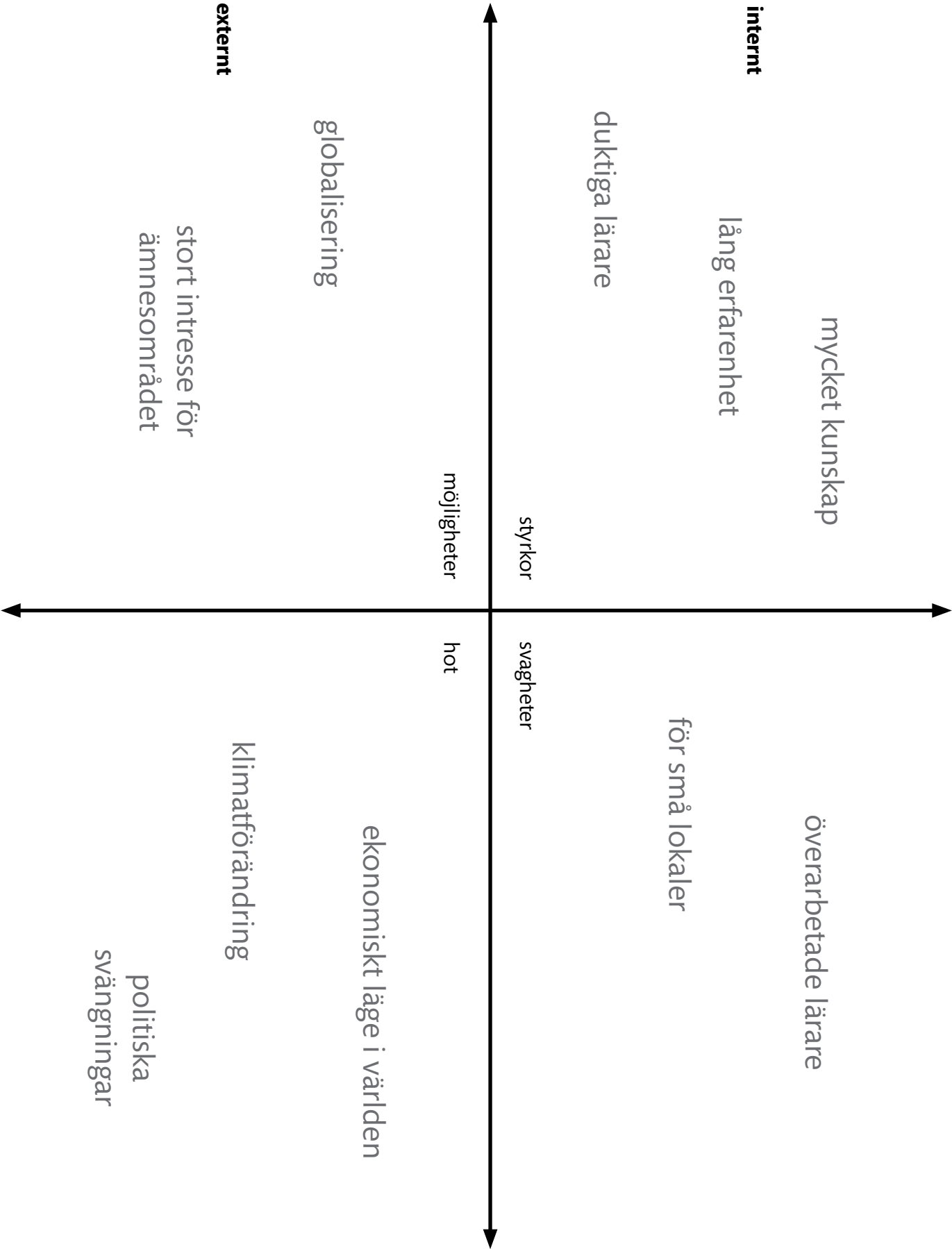
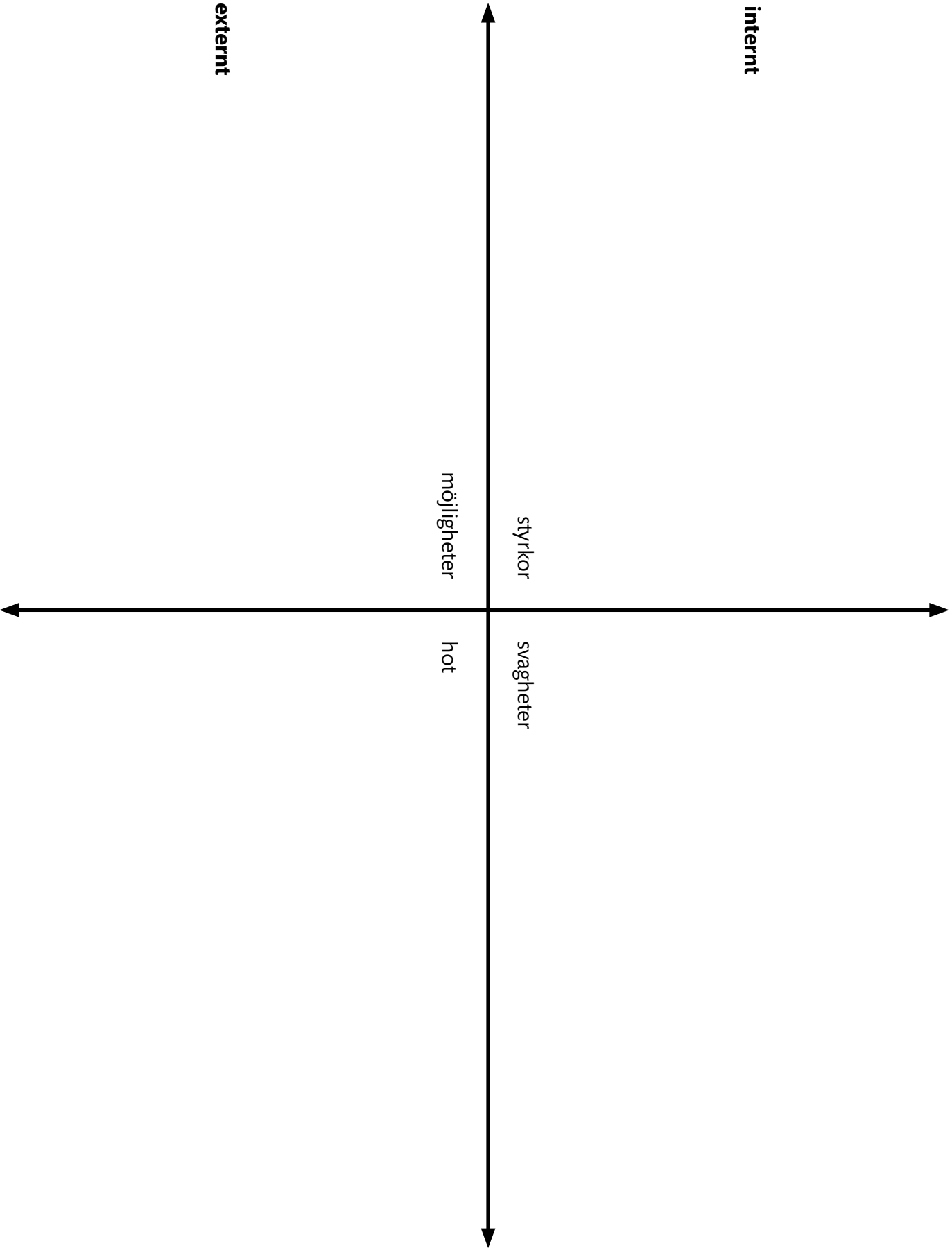
radiografi

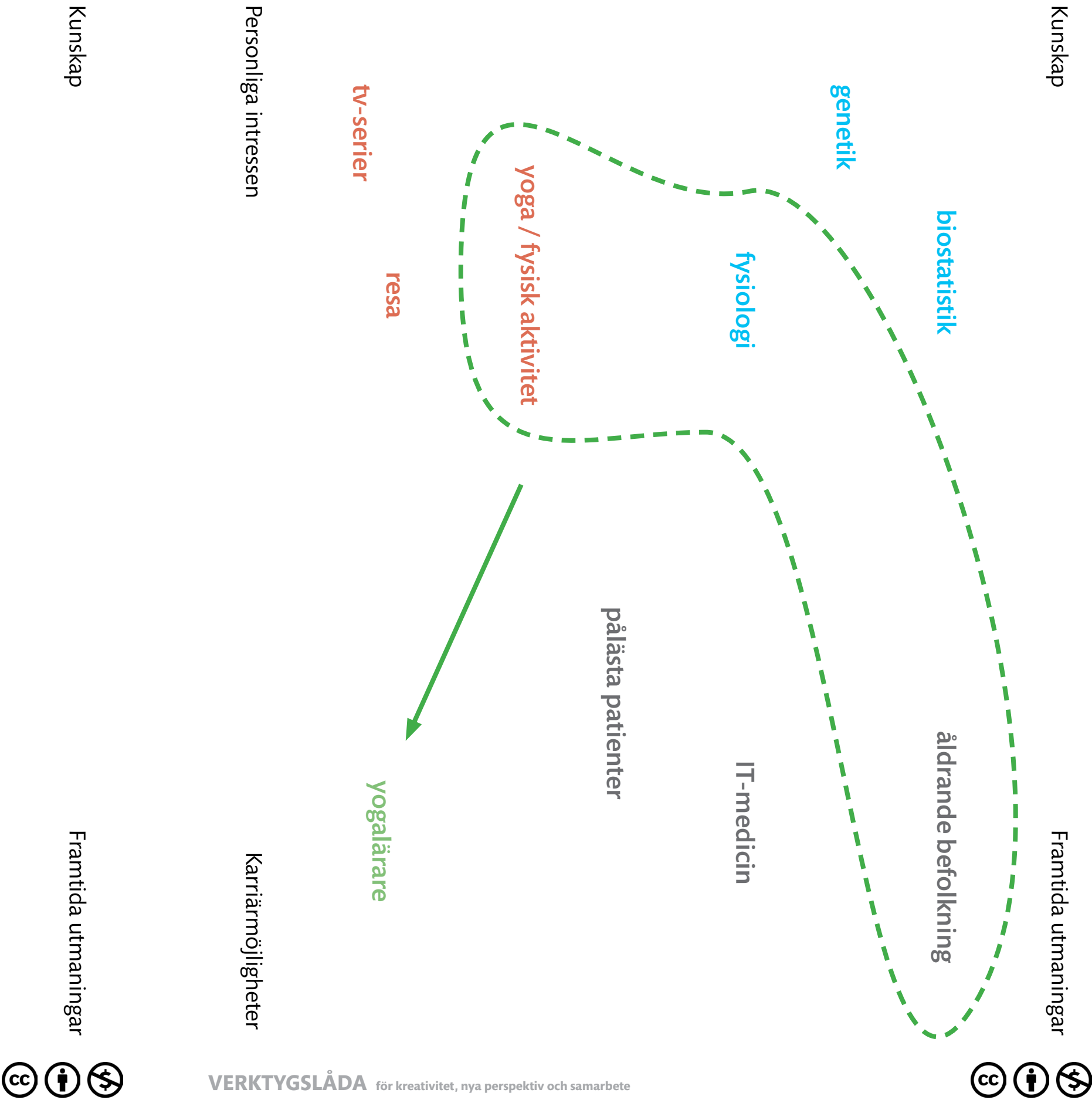
omvårdnad

fysiologi

radiologi

Nivå 5

Nivå 4

Nivå 3

Nivå 2

Nivå 1

Nivå 0

Nivå -1

Nivå -2

Nivå -3

Nivå -4

Nivå -5

Nivå 5Hälso- och sjukvårdssystemet på nationell nivå

Nivå 4Hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting (eller annan regional motsvarighet)

Nivå 3Hela sjukhuset och hälso- och sjukvårdspersonalen

Nivå 2Akutmottagningen

Nivå 1Väntrummet

Nivå 0Förbättra patientens upplevelse av att vänta på akuten

Nivå -1Patienterna i väntrummet och personalen på akutmottagningen

Nivå -2En patient på akutmottagningen

Nivå -3Patientens sjukdom

Nivå -4Patientens vardagliga liv med arbete och familj

Nivå -5Känslorna och tankarna som patienten har när hen väntar

Det här problemet ska vi hitta lösningar till:

Skriv / rita lösningar till problemet!

Det här problemet ska vi hitta lösningar till:

Det är dålig stämning i arbetsgruppen.

Skriv / rita lösningar till problemet!

Gå och träna tillsammans

Dansa tillsammans

Ta upp problemet med personalchefen

Färre och kortare möten

Byta arbetsmiljö oftare, t.ex. ha möten utomhus

Berätta för varandra när vi känner oss irriterade eller arga

Säga hej och hejdå när vi kommer och går

Möblera om och fräscha upp arbetsplatsen

Mål, behov eller utmaningar

Hur ska detta göras?
Vilka handlingar behöver utföras?

När i tiden ska detta ske?

Vem har ansvaret?

Mål, behov eller utmaningar

Skapa bättre stämning i arbetsgruppen

Hur ska detta göras?
Vilka handlingar behöver utföras?

1. Färre och kortare möten
2. Organisera kickoff
3. Fixa julfest

När i tiden ska detta ske?

1. Omgående
2. Efter semestern
3. December

Vem har ansvaret?

1. Chefen
2. Administratören
3. Festkommittén

Tack!

Det här är vi

Tack till Tillväxtverket för stöd. Det har varit en spännande resa och vi hoppas fortsatt kunna bidra till utvecklingen av entreprenöriell kultur inom högre utbildning.

Till våra kollegor på Malmö högskola, Blekinge tekniska högskola, Sahlgrenska akademien och Mälardalens högskola – tack för roliga och utvecklande samtal, möten och andra upptåg som vi delat.

Innovationskontoret och Utbildningsstyrelsen på KI – tack för att ni har stöttat och trott på oss i våra satsningar genom åren. Framför allt vill vi tacka Jan-Olov Höög för engagemang i både KI 2.0 och KI 2.1.

Vi vill tacka alla lärare, studenter, kollegor, entreprenörer, fackliga representanter och alla andra som har bidragit till fyra givande år med projekten KI 2.0 och KI 2.1. Ni har varit i centrum för hela processen och bidragit med både interna och externa perspektiv. Vi hoppas få hålla dialogen öppen med er och fortsätta skapa värde tillsammans.

Ett stort tack riktar vi till programdirektorerna på de elva grundutbildningsprogram som deltog i KI 2.0-processen. Tack för att ni tog er tid, delade med er av era tankar och bidrog till den här processen på ett ovärderligt sätt. Fortsätt göra ett fantastiskt arbete.

Ett extra stort tack till Sofia Vikström, programdirektor för arbetsterapeutprogrammet på KI. Sofia har varit med på hela resan, från arbetet på sitt eget program till att vara en del av projektgruppen i KI 2.1-projektet. Din kunskap och din erfarenhet men framför allt din glädje smittar av sig på oss. Tack Sofia!

Från KI:s ledning vill vi tacka Kerstin Tham, prorektor. Din förståelse för hur viktig utbildningen är på KI har varit ett stort stöd för oss. Tack för intressanta samtal och lycka till med nya dina nya utmaningar Kerstin.

Våra kollegor på UBE har bidragit med stöd, pepp och hejarop. Ni har gett oss återkoppling och kloka kommentarer på innehåll, layout och allt annat som vi har haft frågor om. Ingen nämnd, ingen glömd. Ni är bäst allihop.

Till sist, Hanna Jansson, enhetschef på UBE. Hanna, utan dig stannar världen. Du tar dig alltid tid, även när den inte finns. Du lyssnar, processar och ut kommer visdom efter visdom. Din kvicktänkthet i kombination med din långa erfarenhet av att arbeta med Tillväxtverksfinansierade projekt är anledningen till att verktygslådan nu finns. Hurra för Hanna!

Linda Johansson, projektledare UBE

Linda har lång erfarenhet av att arbeta med utbildningsfrågor och strategiska projekt inom hälso- och sjukvårdutbildningar. Hon gillar att vrida och vända på frågor och begrepp tillsammans med andra för att skapa förändring. Hennes favoritverktyg är det som kräver ett garnnystan.

l.johansson@ki.se

Max Kleijberg, designer UBE

Max har en bakgrund inom industri- och upplevelsedesign. Han brinner för att jobba tillsammans med andra professioner för att förbättra upplevelsen av hälso- och sjukvården. Det verktyg som Max uppskattar mest är det som får honom att tänka tvärtom.

max.kleijberg@ki.se

Utmaningar i vårt samhälle kräver nya perspektiv, samarbete och kreativa lösningar. Verktugen i verktygslådan erbjuder dig enkla sätt att ta dig an utmaningarna. Hitta din kreativitet och upptäck hur du kan vara med och bidra till att utveckla hälso- och sjukvården, samhället i stort och dig själv. Skapa värde!